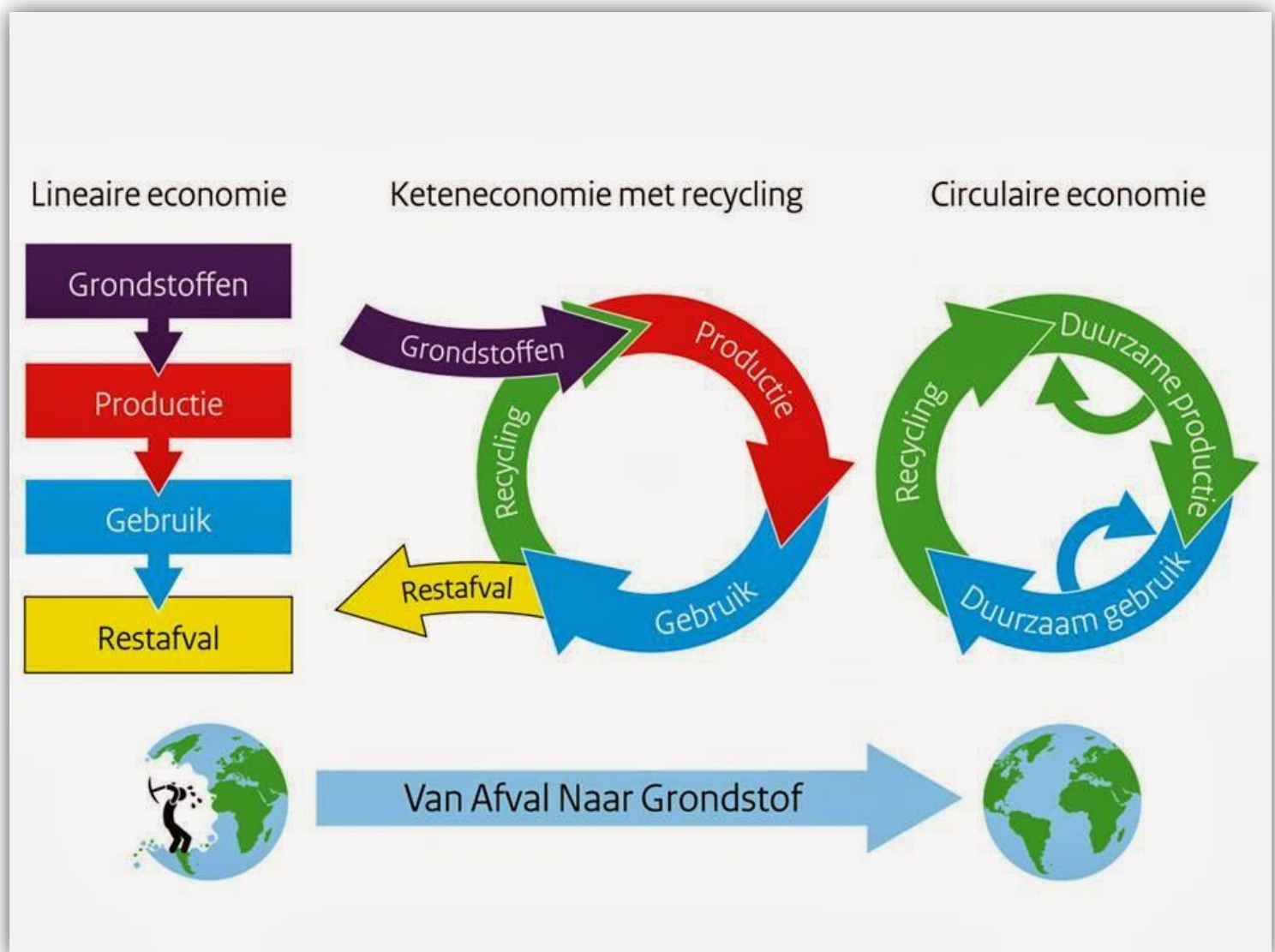

Uitvoeringsplan Grondstoffen Gemeente Bunnik 2024-2027

Inhoud

1	Inleiding.....	1
2	Huidige situatie	2
	2.1 Service	2
	2.2 Milieu	3
	2.3 Kosten	7
	2.4 Regie	8
3	Gedragsverandering	9
	3.1 Afvalscheidingsgedrag	9
	3.2 Mogelijke maatregelen restafval	9
	4.1 Straatgesprekken	12
	4.2 Online enquête	13
	4.3 Verminderen van weerstand.....	15
5	Aanpak restafval	16
	5.1 Aanpak in twee fasen	16
	5.2 Laagfrequent inzamelen in fase 1	17
	5.3 Mogelijk tarief restafval in fase 2 (go/no go)	17
	5.4 Verwachte effecten	17
	5.4 Bronscheiding PBD.....	18
6	Uitvoeringsprogramma	19
	6.1 Maatregelen restafval in 2 fasen	20
	6.2 Maatregelen voor grondstoffen.....	21
	6.3 Ondersteunende maatregelen	22
	6.4 Voorlichting en educatie	25
	6.5 Toezicht en handhaving.....	27
	6.6 Afvalpreventie en producthergebruik	27
	6.7 Regie.....	29
	6.8 Maatregelenpakketten Bunnik	30
7	Route	32
	7.1 Stappenplan fase 2 (tarief restafval)	32
	7.2 Mogelijk vervolg: ‘omgekeerd inzamelen’ (fase 3)	33
	7.3 Planning.....	34
8	Gevolgen voor personeel en financiën	37
	8.1 Personele gevolgen.....	37
	8.2 Financiële gevolgen	37
	Bijlagen.....	39
	Bijlage 1: Verslag straatgesprekken	39
	Bijlage 2: Vragenlijst online enquête	41
	Bijlage 3: Resultaten online enquête afval	44

1 Inleiding

Nederland heeft de ambitie om in 2050 geheel circulair te zijn: grondstoffen blijven in de kringloop waardoor de behoefte aan nieuwe grondstoffen minimaal is en er nauwelijks meer sprake is van afval. De regionale visie ‘meer grip op grondstoffen’ is hierop gebaseerd. Deze visie is samen met afvalinzamelaar RMN en de zes RMN-gemeenten Baarn, Bunnik, IJsselstein, Nieuwegein, Soest en Zeist opgesteld. In september 2021 stelde de gemeenteraad van Bunnik de regionale visie vast.

Ambitie regionale visie

De zes RMN-gemeenten streven naar een afvalvrije samenleving in 2050. In 2025 moet de hoeveelheid restafval verminderd zijn tot 100 kilo restafval per inwoner.

Inwoners van de gemeente Bunnik moeten nog een grote stap zetten om de ambitie voor 2025 te halen (100 kilo restafval per inwoner). In 2022 boden de inwoners van de gemeente Bunnik nog 198 kilo afval ongescheiden aan; 169 kilo restafval via de inzameling aan huis en via verzamelcontainers en 29 kilo grof restafval. Er is dus een halvering van de hoeveelheid restafval nodig om de ambitie voor 2025 te behalen.

Gezamenlijke strategie

In de regionale visie hebben we geconstateerd dat ingrijpende aanvullende beleidskeuzes nodig zijn om de ambitie te halen. De gezamenlijke strategie om te komen tot meer hergebruik van de schaarse grondstoffen is:

- preventie van afval vooropstellen en eenmalig bruikbare producten en verpakkingen ontmoedigen;
- het verder faciliteren van het scheiden van grondstoffen;
- het ontmoedigen van de productie van ongescheiden restafval;
- waar mogelijk samenwerken met andere gemeenten, verbonden partijen en andere partners om kennis op te doen en de gestelde doelen te behalen.

Uitvoeringsplan

Voorliggend Uitvoeringsplan beschrijft op basis van de regionale visie hoe de gemeente Bunnik de ambities wil bereiken en de implementatie van het regionale beleid versnelt. De kaders zijn in 2022 door de raad vastgesteld in de ‘Startnotitie Uitvoeringsplan Grondstoffen Bunnik 2022-2027’.

Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk beschrijft de huidige situatie op het gebied van afvalinzameling. Daarna gaan we in op de mogelijkheden om de regionale ambities te realiseren (hoofdstuk 3). Hoofdstuk 4 beschrijft de resultaten van het participatieproces, waarin we tijdens straatgesprekken en een online enquête gevraagd hebben naar de mening van inwoners over mogelijke wijzigingen. Vervolgens beschrijven we onze aanpak op hoofdlijnen in hoofdstuk 5 en het uitvoeringsprogramma in hoofdstuk 6. De planning van het uitvoeren van de beschreven maatregelen is te vinden in hoofdstuk 7 (Route). Tenslotte gaat het laatste hoofdstuk (8) in op de gevolgen voor de personele capaciteit en de financiën.

In de drie bijlagen zijn de resultaten van het participatietraject te vinden en de vragenlijst van de enquête.

2 Huidige situatie

Samenvatting en conclusie

Met de huidige resultaten ligt de ambitie van 100 kilo restafval in 2025 niet binnen handbereik. Vooral gfe+t en in mindere mate PBD komen nog veel voor in het restafval. afvalstoffenheffing is in Bunnik de afgelopen jaren flink gestegen, net als in heel Nederland. Betere afvalscheiding kan helpen om de kostenstijgingen te beperken.

De drie aspecten van het afvalbeleid bestaan uit service, milieu en kosten. Dit wordt ook wel de 'afvaldriehoek' genoemd. Met haar beleid voeren gemeenten de regie op deze aspecten om een evenwicht te bieden tussen de wensen van inwoners, de financiële middelen en het milieurendement.

2.1 Service

De service voor de afvalinzameling bestaat onder meer uit de voorzieningen (containers aan huis en ondergrondse en bovengrondse containers), het aantal ophaalrondes, de verschillende manieren waarop inwoners hun afval kunnen aanbieden en de informatievoorziening over het aanbieden en scheiden van afval.

Inzamelsysteem fijn afval en grondstoffen

Laagbouw	Grijze containers (elke 2 weken geleegd)
Overige type woningen	Ondergrondse containers
Alle inwoners	Recyclingstation
Laagbouw	Bruine containers (elke 2 weken geleegd)
Overige type woningen	Bruine containers voor gedeeld gebruik
Laagbouw	Blauwe containers (elke maand geleegd)
Overige type woningen	Verzamelcontainers
Alle inwoners	Recyclingstation
Alle inwoners	Zakken (elke 2 weken opgehaald)
	Recyclingstation
Alle inwoners	Glasbakken openbare ruimte
	Recyclingstation
Alle inwoners	Rolcontainers bij kinderdagverblijven en BSO's via 'stop mijn afval'
	Recyclingstation
Alle inwoners	Ophaalacties charitatieve instelling (max. 6x per jaar)
	Textielbakken openbare ruimte
	Recyclingstation

Inwoners van Bunnik bieden fijn afval en grondstoffen aan in een zak, eigen container of (ondergrondse) verzamelcontainer. Ook kunnen ze hun fijn afval naar het Recyclingstation brengen. Naast de hierboven

genoemde afvalstromen gaat het ook om frituurvet en bakolie en Klein Chemisch Afval (KCA). Medicijnen en injectienaalden kunnen naar een apotheek.

Inzamelsysteem grof afval

Net al de meeste gemeenten in Nederland, heeft de gemeente Bunnik een inzamelservice aan huis voor grof huishoudelijk afval en een brengvoorziening.

Op afspraak ophalen

Inwoners kunnen hun grof vuil elke maand, op afspraak, kosteloos aan huis laten ophalen door RMN. RMN haalt ook snoeihout op afspraak op; tweemaal in het voorjaar en tweemaal in het najaar. In januari haalt RMN kerstbomen aan huis op.

Recyclingstation

Inwoners van de gemeente kunnen grof afval inleveren bij het Recyclingstation aan de Rumpsterweg 4 in Bunnik met hun toegangspas. Mensen kunnen hier vijf dagen per week terecht. Op dinsdag t/m vrijdag van 8.00 tot 12.00 uur en van 12.30 tot 16.00 uur en op zaterdag van 8.30 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 16.00 uur. Naast fijn afval kunnen inwoners hier grof afval inleveren: grof huishoudelijk afval, asbest, autobanden, bielzen, puin, gips, hout, hard kunststof, dakbedekking, apparaten, Klein Chemisch Afval (KCA), matrassen, metalen, piepschuim, snoeihout, grof tuinafval en vlak glas.

Tweedehandse goederen en kapotte apparaten

Kringloopgoederen

Inwoners kunnen herbruikbare goederen naar een kringloopwinkel brengen of thuis laten ophalen; bijvoorbeeld naar Kringloop Zeist, Het Snuffelhonk in Odijk of de Ekring in Bunnik. Kleine hoeveelheden kunnen naar het Recyclingstation.

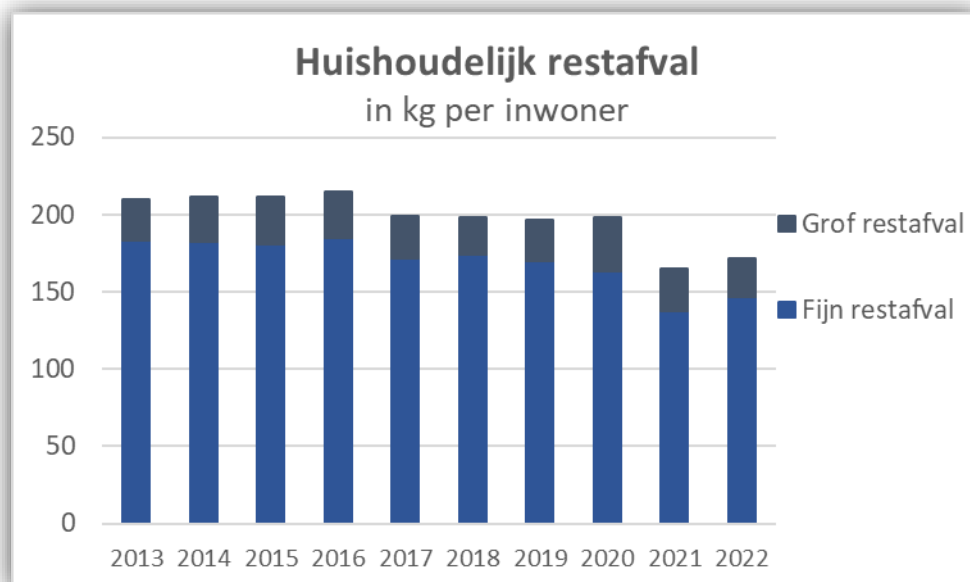
Repair Café

Daarnaast is er in Bunnik een Repair Café waar vrijwilligers elke eerste zaterdag van de maand kapotte apparaten repareren.

2.2 Milieu

Ontwikkelingen hoeveelheid restafval

Restafval is het mengsel van afval dat inwoners ongescheiden aanbieden en de hoeveelheid restafval is dan ook afhankelijk van het scheidingsgedrag van inwoners. De volgende figuur geeft inzicht in deze ontwikkelingen.

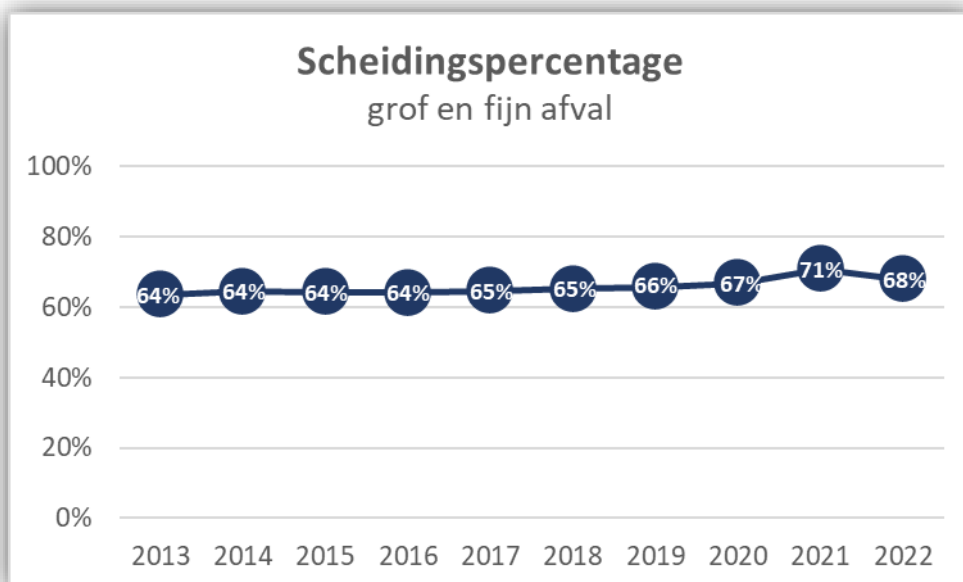

De hoeveelheid restafval in Bunnik schommelde tussen 165 en 215 kilo per inwoner per jaar in de periode van 2013 tot en met 2022. De totale hoeveelheid restafval daalde met 39 kilo: van 210 kilo in 2013 naar 171 kilo in 2022 als gevolg van de toegenomen aandacht voor afvalscheiding bij inwoners.

Deze daling is nog onvoldoende om het doel van 100 kilo restafval per inwoner in 2025 te bereiken en om een afvalloze samenleving in 2050 in zicht te krijgen.

Ontwikkelingen scheidingspercentage

In totaal ontstaat in Bunnik gemiddeld tussen 532 en 597 kilo huishoudelijk afval per inwoner. Het scheidingspercentage schommelt de afgelopen jaren tussen de 64% en 71%. Dit percentage drukt uit welk deel van de totale afvalberg inwoners thuis scheiden.

Tussen 2013 en 2022 was er een kleine toename in de afvalscheiding van 4%: van 64% naar 68%.

Ingezamelde hoeveelheden

Het resultaat van de afvalinzameling in de gemeente Bunnik is vergeleken met het gemiddelde van gemeenten met dezelfde mate van stedelijkheid. Het gaat om de resultaten van de NVRD Benchmark over het peiljaar 2021, waaraan 38 gemeenten meededen (klasse D, tot 20% gestapelde bouw). De NVRD is de Nederlandse Vereniging van Reinigings- en afvalverwijderingsDeskundigen.

Totaal

Afvalstroom	Gemeente Bunnik 2022 kilo per inwoner	Benchmark klasse D 2021 kilo per inwoner
Hoeveelheid huishoudelijk afval totaal	532	535
Niet gescheiden restafval	171	128
Gescheiden grondstoffen	361	407
Scheidingspercentage totaal	68%	76%

Het scheidingspercentage van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval in Bunnik ligt 8% beneden de gemiddelde afvalscheiding in de gemeenten die meededen aan de NVRD-benchmark. De hoeveelheid niet gescheiden gehouden restafval ligt 43 kilo per inwoner hoger dan gemiddeld.

Fijn afval

Afvalstroom	Gemeente Bunnik 2022 kilo per inwoner	Benchmark klasse D 2021 kilo per inwoner
Niet gescheiden gehouden fijn restafval	147	107
Gescheiden grondstoffen uit fijn afval	361	278
Gfe+t (groente-, fruit- en tuinafval en etensresten)	120	148
Oud papier en karton	47	58
Textiel	3	5
Verpakkingsglas	23	25
PBD verpakkingen (Plastic, Blik en Drankkartons)	16	36
Luiers	1	1
Overig	-	5
Totale hoeveelheid fijn afval	532	385
Scheidingspercentage	59%	72%

Het scheidingspercentage van het fijn afval in Bunnik ligt met 59% veel lager dan het gemiddelde van 72%. Het fijn restafval ligt 40 kilo per inwoner hoger dan gemiddeld. Opvallend is dat inwoners van Bunnik 28 kilo minder gfe+t (groente- en fruitafval, etensresten en tuinafval) dan gemiddeld scheiden en 20 kilo minder PBD (Plastic, Blik en Drankkartons).

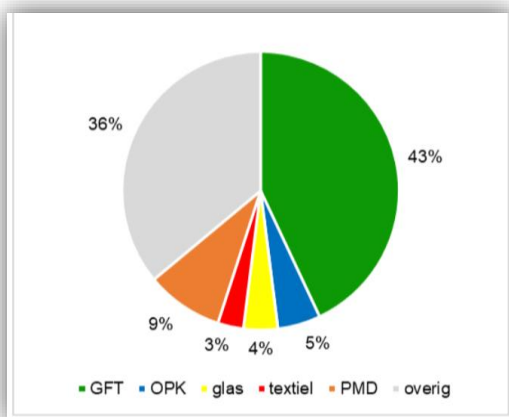
Grof afval

Afvalstroom	Gemeente Bunnik 2022 kilo per inwoner	Benchmark klasse D 2021 kilo per inwoner
Niet gescheiden gehouden grof restafval	25	22
Gescheiden grondstoffen uit grof afval	151	140
Grof tuinafval	17	46
Afgedankte elektr(on)ische apparaten	7	5
Schoon puin	30	34
Houtafval (A- en B-hout)	28	31
Houtafval (C-hout)	5	4
Metalen	5	5
Overig	-	15
Totale hoeveelheid grof afval	175	164
Scheidingspercentage grof afval	86%	86%

Het scheidingspercentage van het grof afval is gemiddeld en de hoeveelheid ongescheiden grof restafval ligt in Bunnik 3 kilo per inwoner hoger dan het gemiddelde.

Samenstelling fijn restafval

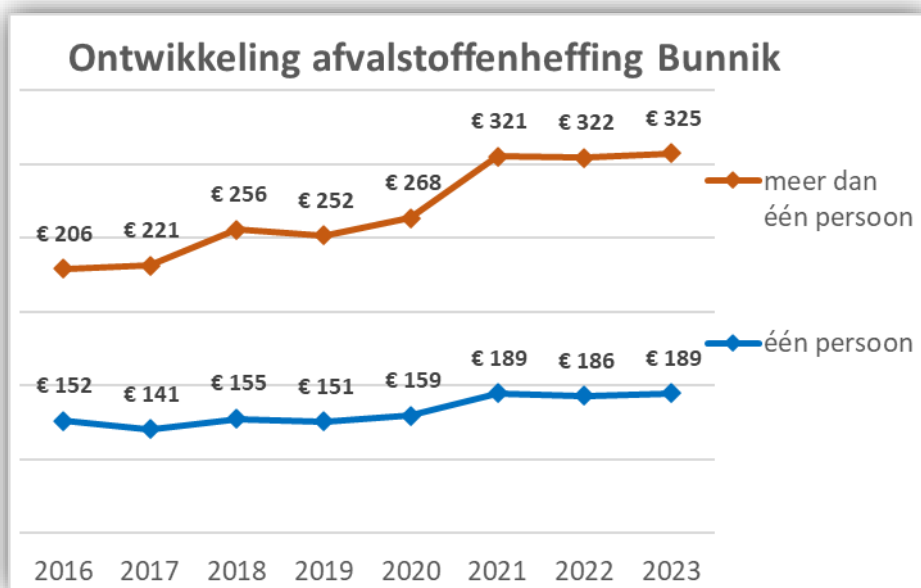
In 2020 hebben we een sorteeraanlyse uitgevoerd van het fijn restafval dat in Bunnik via de grijze containers en ondergrondse containers is ingezameld. Deze analyse maakt inzichtelijk welke recyclebare grondstoffen nog aanwezig zijn in dit restafval.

Het fijn restafval in gemeente Bunnik bestaat voor bijna twee derde uit grondstoffen die inwoners nog hadden kunnen scheiden (zie figuur). Vooral gfe+t (groente- en fruitafval, etensresten en tuinafval) en in mindere mate verpakkingen van PBD (Plastic, Blik en Drankkartons) komen nog veel voor in het restafval. In totaal gaat het voor deze twee deelstromen samen om bijna 85 kilo per inwoner per jaar. Dat betekent dat het overgrote merendeel van het afval dat inwoners als fijn restafval aanbieden, nog recyclebaar is als het apart was gehouden. Nu gaan deze waardevolle grondstoffen verloren in de verbrandingsoven.

2.3 Kosten

Onderstaande figuur laat de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing in Bunnik zien.

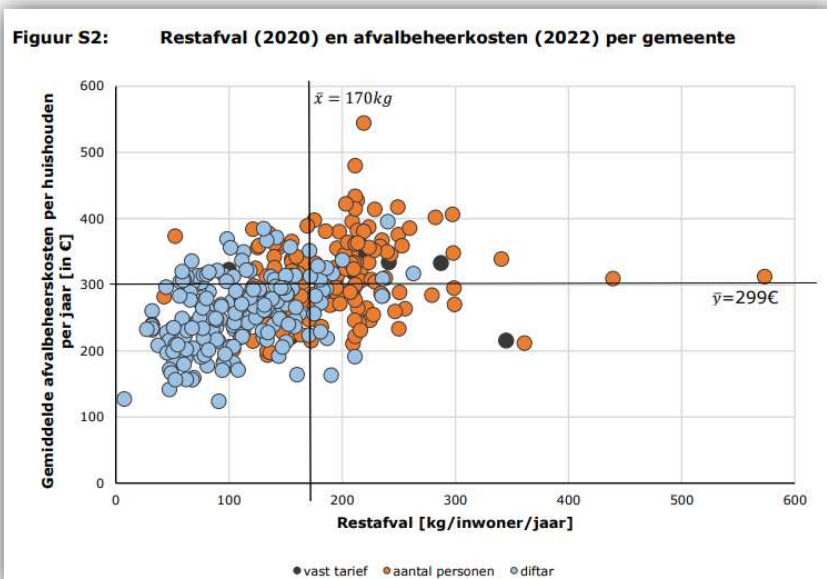
Sinds 2016 is de afvalstoffenheffing in Bunnik gestegen. Een eenpersoonshuishouden betaalt in 2023 € 189,- en een meerpersoonshuishouden betaalt € 325,-.

In Nederland steeg de gemiddelde afvalstoffenheffing ook. Het gaat om een gemiddelde stijging van 22% in de Nederlandse gemeenten tussen 2018 en 2022 (bron: Rapport 'Afvalstoffenheffing 2022', Rijkswaterstaat, 2023). De belangrijkste oorzaken hiervan zijn de kostenstijgingen van brandstof en personeel, de verhoogde belasting op het verbranden van restafval, de lagere opbrengsten voor recycling van grondstoffen en dat mensen met een minimuminkomen vaker aanspraak doen op kwijtschelding van de gemeentebelastingen.

Trend: lagere kosten in gemeenten met meer afvalscheiding

In vergelijking met andere gemeenten heeft Bunnik op dit moment een hoog serviceniveau, maar ook veel restafval per inwoner. Beiden zorgen voor relatief hoge afvalbeheerkosten. De afvalbeheerkosten in gemeenten met weinig restafval zijn lager dan de afvalbeheerkosten in gemeenten met veel restafval afvalscheiding (bron: Rapport 'Afvalstoffenheffing 2022', Rijkswaterstaat, 2023).

Onderstaande figuur maakt dit verband duidelijk. De lichtblauwe punten staan voor de gemeenten met een tarief, dat afhankelijk is van het aanbod aan restafval (tarief voor restafval). De oranje punten zijn gemeenten met een tarief dat afhankelijk is van het aantal personen in een huishouden (hier valt Bunnik onder). De donkerblauwe punten zijn gemeenten met één vast tarief, ongeacht het aantal personen in een huishouden of het aanbod aan restafval.

De afvalbeheerkosten zijn over het algemeen lager in gemeenten met meer afvalscheiding en weinig restafval (links beneden) en hoger in gemeenten met minder afvalscheiding en veel restafval (rechts boven).

2.4 Regie

Als gemeente voeren we de regie op de drie genoemde aspecten service, milieu en kosten met ons beleid. Voor de huidige situatie geldt dat deze goed uitvoerbaar is voor alle partijen en dat inwoners gewend zijn aan de huidige inzamelwijze, waardoor het aanbieden van afval soepel verloopt. De afstemming van de inzamelfrequenties in de RMN-gemeenten zorgt voor een efficiënte inzamelstructuur.

Binnen de gemeentelijke organisatie zorgt de beleidsmedewerker afval en grondstoffen voor de beleidsvraagstukken en de afdeling financiën voor het opleggen van de afvalstoffenheffing aan inwoners. RMN zorgt voor de operationele uitvoering – zoals het beheer van de containers en de planningen van de inzamelroutes – en voor de afhandeling van eventuele meldingen en klachten. Tot slot draagt de Afval Verwijdering Utrecht (AVU) in opdracht van Bunnik en 24 andere gemeenten in de provincie Utrecht zorg voor de overslag, het transport en de verwerking van het huishoudelijk afval.

3 Gedragsverandering

Samenvatting en conclusie

De transitie naar een circulaire economie vraagt om een gezamenlijke inspanning van alle partijen. Als gemeente is onze belangrijkste rol het stimuleren van inwoners om hun afval en grondstoffen goed te scheiden. De resultaten in andere gemeenten laten zien dat de beste resultaten zichtbaar zijn door een prikkel op service én prijs voor het aanbieden van restafval te combineren. Voor een succesvolle gedragsverandering zijn daarnaast ook andere beleidsmaatregelen nodig.

Uit het vorige hoofdstuk blijkt dat we met de resultaten van het huidige inzamelsysteem nog ver verwijderd zijn van onze ambitie voor 2025 (100 kilo restafval per inwoner). Om een afvalloze toekomst in 2050 binnen handbereik te krijgen, moeten we een nog grotere stap zetten. De transitie naar een circulaire economie vraagt om een gezamenlijke inspanning van alle partijen: van overheid tot consumenten en van afvalinzamelaars en recyclers tot ontwerpers, producenten en detailhandel. Als gemeente is onze belangrijkste rol het stimuleren van inwoners om hun afval en grondstoffen goed te scheiden. Dat begint met het organiseren van de mogelijkheid om alle afval te scheiden. Denk aan goede voorzieningen om afval gescheiden aan te bieden, het bieden van toegankelijke informatie en het creëren van bewustwording van nut en noodzaak van betere afvalscheiding.

3.1 Afvalscheidingsgedrag

Voor een afvalvrije samenleving is een gedragsverandering van alle inwoners nodig. Om mensen aan te zetten hun dagelijkse gedrag in en om huis te veranderen is echter meer nodig dan alleen maar voorlichting, bewustwording en goede voorzieningen. Afvalscheidingsgedrag is complex en bestaat uit verschillende deelgedragingen per afvalstroom. Dat gaat in fasen zoals het beslissen om mee te doen, het uitzoeken hoe het werkt, het daadwerkelijk scheiden en een dagelijkse routine maken van het gescheiden houden en gescheiden aanbieden. Zelfs als mensen hun gedrag willen veranderen, lukt dat niet altijd. Het merendeel van de beslissingen die mensen dagelijks nemen verlopen namelijk niet bewust. Mensen raken onbewust beïnvloed door onder meer gewoonten, gemakzucht, emoties en het gedrag dat we zien in hun sociale omgeving.

Daarom houden we in onze aanpak zoveel mogelijk rekening met alle gedragsaspecten. Ook kijken we naar de resultaten van de aanpak in andere gemeenten, waar we vooral zien dat het nemen van maatregelen voor restafval leidt tot betere afvalscheiding.

3.2 Mogelijke maatregelen restafval

In Nederland passen gemeenten twee soorten prikkels voor het aanbieden van restafval toe:

- Service: de dienstverlening aanpassen door het:
 - (a) makkelijker maken om thuis afval te scheiden;
 - (b) moeilijker maken om restafval weg te gooien.

Gemeenten passen een serviceprikkel op restafval vaak toe in combinatie met het vaker aan huis ophalen van grondstoffen of de introductie van een extra container aan huis voor grondstoffen.

- Prijs: een financiële prikkel toevoegen aan het beter scheiden van afval.

De hoogte van de afvalstoffenheffing hangt dan af van de hoeveelheid aangeboden restafval.

Mogelijke scenario's

Rekening houdend met de regionale visie en de huidige situatie zijn drie mogelijke maatregelen in beeld:

Invoeren van laagfrequent inzamelen (prikkel voor service)

Dit betekent het minder vaak ophalen van restafval; elke vier weken in plaats van elke twee weken.

Invoeren van omgekeerd inzamelen (prikkel voor service)

Dit betekent het niet meer aan huis ophalen van restafval; inwoners brengen hun restafval in zakken naar een ondergrondse container in de buurt. De meeste RMN-gemeenten zijn hiermee bezig of hebben dit al gedaan. In 2022 paste ongeveer een kwart van de gemeenten 'omgekeerd inzamelen' toe voor het hele grondgebied of voor een deel ervan (zoals alleen in de bebouwde kom).

Invoeren van tarief voor restafval (prikkel op prijs)

Dit betekent dat inwoners een bedrag betalen voor elke keer dat zij restafval weggooien of naar gewicht van het restafval. Veel gemeenten noemen dit systeem diftar; dit staat voor 'gedifferentieerde tarieven'. Met een tarief voor restafval betalen inwoners geen vast bedrag per jaar meer, maar een vast bedrag plus een bedrag voor de aangeboden hoeveelheid of het aangeboden gewicht van het restafval. In 2022 is in meer dan de helft van de gemeenten een tarief voor restafval ingevoerd. De koplopers op het gebied van afvalscheiding kennen een tariefsysteem op basis van volume/frequentie. Hierbij bepaalt het aantal keren dat inwoners restafval aanbieden de hoogte van hun afrekening, waarbij een grotere container een hoger tarief heeft dan een kleinere container. Volume/frequentie is het meest gehanteerde tariefsysteem.

Combinatie van prikkels voor service én prijs nodig

De ambitie van 100 kilo restafval per inwoner blijkt alleen haalbaar te zijn in de combinatie van verschillende maatregelen op het aanbieden van restafval. De ervaringen in andere gemeenten laten zien dat een combinatie van een prikkel voor service én prijs nodig is om dit te bereiken.

Van veel naar weinig restafval zijn dit de resultaten van de toegepaste prikkels voor restafval in 275 onderzochte gemeenten (bron: Jaarrapportage HVC, 2021):

1. enkel **omgekeerd inzamelen** leidt gemiddeld tot circa 200 á 220 kilo restafval per inwoner per jaar;
2. enkel **laagfrequent inzamelen** leidt gemiddeld tot circa 150 á 180 kilo restafval;
3. enkel een **tarief voor restafval** leidt gemiddeld tot circa 90 á 160 kilo restafval;
4. **combinatie van laagfrequent inzamelen en een tarief voor restafval** leidt gemiddeld tot circa 80 á 120 kilo restafval;
5. **combinatie van omgekeerd inzamelen en een tarief voor restafval** leidt gemiddeld tot circa 50 á 80 kilo restafval.

Het lijkt erop dat de combinatie van een prikkel op service én op prijs ook de notoire niet-scheiders stimuleert om op een andere manier met afval om te gaan. Het realiseren van gedragsverandering bij alle inwoners houdt echter niet op met het treffen van maatregelen voor restafval. Een succesvol beleid bestaat uit een samenhangend geheel van maatregelen op het gebied van bijvoorbeeld communicatie, toezicht/handhaving, voorzieningen voor grondstoffen en doelgroepenbeleid. Ons integrale maatregelenpakket is te vinden in het Uitvoeringsplan (hoofdstuk 6).

Mogelijke maatregelen Bunnik

Bovengenoemde vijf scenario's zijn ter voorbereiding op voorliggend uitvoeringsplan voor de gemeente Bunnik onderzocht. De verwachte effecten van elk van deze scenario's voor de gemeente Bunnik is in onderstaande tabel samengevat.

	Omgekeerd inzamelen	Laagfrequent inzamelen	Tarief op restafval	Combinatie laagfrequent inzamelen en tarief op restafval	Combinatie omgekeerd inzamelen en tarief op restafval
Aandeel restafval na invoering	200-220 kilo	150-180 kilo	90-160 kilo	80-120 kilo	50-80 kilo
Aanpassing afvalscheidingsgedrag door inwoners	Laag	Laag tot midden	Midden	Hoog	Zeer hoog
Aanpassing openbare ruimte	Meer verzamel-containers, potentieel meer bijplaatsingen	Geen verschil	Geen verschil, waarschijnlijk tijdelijke periode van ontwijkgedrag	Geen verschil, in tweede fase waarschijnlijk tijdelijke periode van ontwijkgedrag	Meer verzamel-containers, potentieel meer bijplaatsingen, in tweede fase waarschijnlijk tijdelijke periode van ontwijkgedrag
Aanpassing tuinen inwoners	Één container minder	Geen verschil	Geen verschil	Geen verschil	Één container minder
Vervuiling grondstofstromen	PBD en papier/karton meer vervuild	Kan tot meer vervuiling leiden	Geen verschil	Kan tot meer vervuiling leiden	PBD en papier/karton meer vervuild
Investeringskosten (eenmalig, worden jaarlijks afgeschreven)	Hoog	Laag	Midden	Midden	Zeer hoog
Kosten afvalinzameling (structureel, jaarlijks terugkerend)	Kosten voor restafval en PBD gaan omlaag, kosten voor gfe+t stijgen licht	Kosten voor restafval en PBD gaan omlaag, kosten voor gfe+t stijgen licht	Kosten voor restafval en PBD gaan fors omlaag, kosten voor gfe+t stijgen	In eerste fase dalen de kosten. Na invoering van de tweede fase is een verdere daling te zien	In eerste fase dalen de kosten. Na invoering van de tweede fase is een verdere daling te zien
Realisatie door RMN	1 - 1,5 jaar voorbereiding	Op korte termijn mogelijk	Een paar jaar nodig	Eerste fase op korte termijn, voorbereidings-tijd voor tweede fase nodig	Eerste fase voorbereiden duurt 1-1,5 jaar, daarnaast voorbereidings-tijd voor tweede fase nodig
Draagvlak inwoners	Laag	Hoog	Redelijk	Hoog, in tweede fase redelijk	Laag

4 Mening inwoners

Samenvatting en conclusie

Via straatgesprekken en een online enquête hebben we inwoners van de gemeente Bunnik gevraagd naar hun mening over de afvalinzameling en mogelijke maatregelen voor restafval. Over het algemeen heerst tevredenheid over hoe de afvalinzameling is geregeld. Deelnemers hebben een lichte voorkeur voor 'laagfrequent inzamelen' van restafval, gevolgd door 'een tarief voor restafval' (in paragraaf 3.1 zijn deze maatregelen toegelicht). 'Omgekeerd inzamelen' van restafval kan rekenen op het minste enthousiasme onder inwoners.

Uit de inwonersconsultatie kwamen suggesties naar voren voor verbeteren van de afvalscheiding. Het vaakst is meer voorlichting genoemd om bewustwording te creëren over het nut van afvalscheiding en om de scheidingsregels uit te leggen. Vooral over de regels voor gfe+t en PBD bestaat onduidelijkheid.

Het is belangrijk dat inwoners gemotiveerd zijn om hun afval goed te scheiden en dat er steun is voor de gekozen maatregelen in dit Uitvoeringsplan. Daarom hebben we inwoners voorafgaand aan de besluitvorming over dit plan geconsulteerd via straatgesprekken en een online enquête. Ze konden hun enthousiasme of zorgen uitspreken over maatregelen die andere gemeenten toepassen om de hoeveelheid restafval te verminderen. Ook kregen ze de gelegenheid om ideeën aan te dragen.

Dankzij de input van inwoners sluit dit Uitvoeringsplan aan op hun behoeften.

4.1 Straatgesprekken

Aan enquêtes doen over het algemeen de 'usual suspects' mee: betrokken inwoners die kritisch over afvalscheiding zijn of er juist actief mee bezig zijn. Om ook de mensen te bereiken die normaal gesproken minder zichtbaar en hoorbaar zijn, zijn straatgesprekken georganiseerd. We hebben 46 inwoners gesproken op drie dagdelen in 2023: vrijdagochtend 21 april op de weekmarkt aan de Langstaat in Bunnik, zaterdagmiddag 22 april aan De Meent in Odijk en vrijdagochtend 5 mei om De Brink in Werkhoven. Twee interviewers gingen in gesprek met voorbijgangers over vragen zoals: Wat heeft u nodig om uw afval beter te scheiden? Welke aandachtspunten ziet u bij het scheiden? Welke voordelen en bezwaren ziet u bij de maatregelen om restafval te verminderen?

De geïnterviewden vormen een redelijk goede afspiegeling van de bevolking van de gemeente qua leeftijd, verdeling man/vrouw, spreiding over de woonkernen en gebruik van eigen containers of verzamelcontainers. We plaatsen wel de kanttekening dat het aantal geïnterviewde inwoners beperkt is en dat er daarom enige voorzichtigheid nodig is bij het trekken van harde conclusies uit deze gesprekken. De resultaten van de straatgesprekken zijn samengevat in Bijlage 1.

Voorkeur maatregelen restafval

De meeste gesproken inwoners hebben een voorkeur voor de maatregel 'laagfrequent inzamelen' van restafval. Over het algemeen spraken ze positiever over 'laagfrequent inzamelen' en een 'tarief voor restafval' dan over 'omgekeerd inzamelen'. Het merendeel ervaart het als eerlijk om te betalen voor het aanbod van restafval. We spraken nauwelijks mensen die het invoeren van een tarief voor restafval bezwaarlijk vinden.

Aandachtspunten bij maatregelen restafval

De geïnterviewden noemden deze aandachtspunten bij de implementatie van maatregelen voor restafval:

1. **Laagfrequent inzamelen:** een aantal mensen verwacht dat ze te weinig ruimte overhouden in hun grijze bak. Andere aandachtspunten zijn stankoverlast en ongedierte van de grijze bak in de zomer.

Sommigen verwachten ontwijkgedrag zoals afvaldump in de natuur en vervuiling van gescheiden grondstoffen door restafval.

2. **Omgekeerd inzamelen:** een aantal mensen ziet het niet zitten om te slepen met afvalzakken, wat vooral moeilijk is voor mensen die slecht ter been zijn. Ook bestaat er enige angst voor overlast en vervuiling zoals dump en bijplaatsing van afvalzakken naast de ondergrondse containers.
3. **Tarief voor restafval:** sommige mensen hebben angst voor ontwijkgedrag (dump) en een aantal mensen zegt dat ze al meer dan genoeg betalen aan afvalstoffenheffing.

Overige suggesties om afvalscheiding te ondersteunen

Onder de gesproken inwoners heerst over het algemeen tevredenheid: veel mensen vinden dat de afvalinzameling goed is geregeld. Verder kwamen deze suggesties naar voren:

- Voorlichting om bewustwording te creëren en uitleg over de scheidingsregels te geven;
- Invoeren van een container aan huis voor PBD in plaats van PBD-zakken;
- Verbeteren van de dienstverlening voor gfe+t: tuinafval vaker ophalen en/of in de zomer de bruine klikeo vaker ophalen.

Kanttekening: gegeven antwoorden versus werkelijk gedrag

Opvallend is dat bijna alle geïnterviewden in de gesprekken vertelden dat zij al hun afval zelf altijd goed scheiden. Bij deze uitspraak spelen waarschijnlijk sociale wenselijkheid en overschatting van het eigen afvalscheidingsgedrag een rol. De resultaten van de sorteeraanlyses van het restafval (hoofdstuk 2) bevestigen dit beeld namelijk niet. Ook vertelden een aantal geïnterviewden dat hun burens hun afval niet zo goed scheiden en dat een verandering in het aanbieden van restafval voor die mensen heel goed zou zijn. De vraag is dan ook hoe de geïnterviewden een wijziging in het aanbieden van restafval in werkelijkheid ervaren voor hun eigen situatie.

4.2 Online enquête

We hebben een online enquête opengesteld op de website van de gemeente van 21 juni t/m 3 juli 2023. Deze is aangekondigd via de krant, een nieuwsbericht op de website en advertenties via Instagram en Facebook. Aan de enquête deden 499 inwoners mee. Zij vormen een redelijk goede afspiegeling van de bevolking van de gemeente qua leeftijd, spreiding over de woonkernen en gebruik van eigen containers of verzamelcontainers. De vragenlijst is te vinden in Bijlage 2 en de resultaten van de enquête in Bijlage 3.

Voorkeur maatregelen restafval

De deelnemers konden hun voorkeur aangeven voor de omgang met restafval door vier stellingen te sorteren van belangrijk naar onbelangrijk. Geen van vier opties springt er met kop en schouders uit.

Het hoogst scoort 'laagfrequent inzamelen' met de stelling: 'Restafval minder vaak aan huis ophalen: één keer per 4 weken en niet meer elke 2 weken'. Het laagst scoort 'omgekeerd inzamelen' met de stelling 'Restafval niet meer in containers aan huis ophalen. Iedereen moet dan naar een ondergrondse container om een afvalzak weg te gooien'.

De twee tussenliggende opties scoren ongeveer gelijk: 'een tarief voor restafval' (stelling 'Verskil maken in wat mensen aan afvalstoffenheffing betalen. Mensen die hun afval goed scheiden betalen minder dan mensen die veel restafval aanbieden') en het behouden van de huidige situatie (stelling 'Ik wil niet dat er iets verandert aan het inzamelen van restafval').

Ook konden de deelnemers aangeven in hoeverre ze het eens zijn met een aantal stellingen die gaan over de eigen gedragsverandering bij de drie mogelijke maatregelen voor restafval. Het merendeel van de deelnemers bleek het oneens te zijn met al deze stellingen. Hieronder zijn deze weergegeven, in oplopende volgorde van het oneens zijn met de stelling (van net iets meer dan de helft is het oneens met de stelling tot duidelijk meer dan de helft is het oneens met de stelling):

- Stelling 'Ik ben bereid mijn grijze bak voor restafval niet vaker dan 1x per 4 weken aan de straat te zetten, als dat meer recycling oplevert' (laagfrequent inzamelen);
- Stelling 'Ik ben bereid mijn restafval naar een ondergrondse container in de buurt te brengen, als dat meer recycling oplevert' (omgekeerd inzamelen);
- Stelling 'Ik ben bereid om apart af te rekenen voor mijn bak of zak restafval met een lagere vaste afvalstoffenheffing, als dat meer recycling oplevert' (tarief voor restafval).

Deze bevindingen lijken tegenstrijdig met de eerdere bevinding dat 'laagfrequent inzamelen' in de voorkeursvolgorde hoger scoort dan de huidige situatie behouden. Ook lijkt dit resultaat tegenstrijdig met de bevinding dat het overgrote merendeel van de deelnemers het eens is met de stelling 'Het is eerlijk dat iemand minder betaalt als hij/zij het afval goed scheidt' (tarief voor restafval). Het lijkt er dan ook op dat het concreet benoemen van de benodigde eigen gedragswijziging leidt tot een ander (minder positief) beeld van de maatregel.

Aandachtspunten bij maatregelen restafval

In de open antwoorden schreven de deelnemers hun aandachtspunten bij de maatregelen voor restafval. Deze zijn hieronder opgesomd, per maatregel in volgorde van vaak naar minder vaak genoemd:

- **Laagfrequent inzamelen:** zorgt voor ongedierte, stank en is onhygiënisch, er is niet genoeg ruimte in de grijze bak en zorgt voor afvaldump.
- **Omgekeerd inzamelen:** zorgt voor overlast bij de ondergrondse containers door het bijplaatsen van afval naast de containers en ongedierte, met afvalzakken slepen is vooral voor ouderen en mensen die slecht ter been zijn moeilijk en zorgt voor stankoverlast voor omwonenden.
- **Tarief voor restafval:** leidt tot afvaldump, zorgt ervoor dat mensen afval in andermans containers gooien, de afvalstoffenheffing is al duur genoeg, zorgt voor vervuiling van gescheiden gfe+t en PBD, financieel belonen werkt beter dan betalen, een tarief voor restafval is duur, het is een inbreuk op de privacy en het is gedoe om hiervoor af te rekenen.

Maatregelen grondstoffen

Voorlichting

Respondenten is gevraagd hoe de gemeente en RMN kunnen helpen om het afval beter te scheiden. De twee vaakst gegeven antwoorden gaan over voorlichting: mensen zijn het vooral eens met 'Beter communiceren over welk afval in welke container hoort' en in iets mindere mate met 'Beter communiceren over de noodzaak van afvalscheiding en over de producten die van het afval worden gemaakt'.

Mogelijkheden om gfe+t en PBD beter te scheiden

Uit de sorteeranalyse van restafval blijkt dat het grootste deel van het restafval bestaat uit groente-, fruit- en tuinafval en etensresten (gfe+t) en verpakkingen van Plastic, Blik en Drankkartons (PBD). Daarom is deelnemers gevraagd wat hen kan helpen om deze materiaalstromen beter te scheiden. Ze konden meerdere antwoorden geven. Bij zowel gfe+t als bij PBD was het meest gegeven antwoord 'Niets, ik scheid mijn gfe+t of PBD al volledig'. Gezien de resultaten van de afvalscheiding in de gemeente en van de sorteeranalyse van het restafval

(hoofdstuk 2) komen deze antwoorden komen niet overeen met de werkelijkheid. Ook hier geldt de kanttekening uit de vorige paragraaf over de gegeven antwoorden versus het werkelijk gedrag.

Gfe+t

Het vaakst gegeven antwoord voor verbetering is: 'Als gfe+t het hele jaar door vaker wordt opgehaald, bijvoorbeeld elke week'. Iets minder vaak is aangegeven: 'Als er bakjes voor het bewaren gfe+t worden uitgedeeld', 'Als er gratis compostvaten uitgedeeld worden' en 'Als ik (nog) beter weet wat wel/niet bij gfe+t hoort'.

Verpakkingen PBD

Het vaakst gegeven antwoord voor verbetering is 'Als ik een container voor PBD krijg'. Veel deelnemers hebben deze optie ook opgeschreven bij hun open antwoorden. Ook het antwoord 'Als ik (nog) beter weet wat wel/niet bij het PBD hoort' is vaak gegeven. Deze is gevolgd door 'Als bij de container bij mij in de buurt kroonringen worden opgehangen voor de zakken voor PBD'.

Overige suggesties om de afvalscheiding te ondersteunen

In hun open antwoorden gaven deelnemers verbeteringsuggesties. Deze zijn hieronder weergegeven in volgorde vaakst naar minst vaak genoemd:

- Meer voorlichting over de scheidingsregels van plastic en gfe+t en over het recycleproces;
- Meer verzamelcontainers voor textiel, papier en glas;
- Meer containers voor luiers en incontinentiemateriaal;
- Boetes uitdelen;
- Openingstijden van het Recyclingstation verruimen ('s avonds of later op zaterdag).

4.3 Verminderen van weerstand

Uit de consultatie blijkt dat tegen elke maatregel voor het verminderen van restafval wel enige weerstand is te verwachten. Door het treffen van deze maatregelen uit Hoofdstuk 6 willen we de mogelijke weerstand verminderen:

- We zorgen ervoor dat iedereen het gescheiden afval makkelijk kan aanbieden. Zo maken we de gescheiden inzameling van gfe bij flats en appartementen mogelijk (maatregel 3), kunnen inwoners hun luiers en incontinentiematerieel straks op meer locaties wegbrengen (maatregel 4);
- We ontlasten bepaalde doelgroepen door verschillende regelingen te treffen (maatregel 6);
- We lichten inwoners goed voor over het doel en de effecten van de veranderingen (maatregel 10);
- We houden meer toezicht in de openbare ruimte om dump en zwerfafval tegen te gaan (maatregel 13).

5 Aanpak restafval

Samenvatting en conclusie

Om onze ambities voor een afvalloze samenleving te realiseren moeten we nog een grote stap zetten. Hierbij kiezen we voor een aanpak in twee fasen, waarbij we aansluiten op de voorkeur van inwoners die meededen aan de consultatie. Deze twee maatregelen voor restafval voeren we in:

1. 'Laagfrequent inzamelen' van restafval (fase 1).
We verwachten aan het eind van deze fase nog 122 kg restafval per inwoner over te houden.
2. Go/no go besluit tarief voor restafval op basis van evaluatie en businesscase (fase 2).
Een jaar na de introductie van fase 1 vindt een evaluatie plaats en een uitwerking van de businesscase voor een tarief voor restafval. Op basis hiervan neemt de gemeenteraad een (go/no go) besluit over de invoering van een tarief en het moment van invoering.
We verwachten door een tarief voor restafval in te voeren nog 82 kg restafval per inwoner over te houden.

We moeten nog een grote stap zetten om onze ambities voor een afvalloze samenleving te realiseren. Dit hoofdstuk werkt onze aanpak voor restafval uit, maar een succesvol beleid bestaat uit méér dan alleen maatregelen voor restafval. Het integrale maatregelenpakket beschrijven we in het volgende hoofdstuk.

5.1 Aanpak in twee fasen

Gezien de conclusies van de vorige hoofdstukken, kiezen we voor een combinatie van de serviceprikkel 'laagfrequent inzamelen' en in de volgende fase mogelijk voor een financiële prikkel: een tarief voor restafval.

Geen keuze voor omgekeerd inzamelen

Om verschillende redenen stellen we voor niet voor 'omgekeerd inzamelen' van restafval om als serviceprikkel te kiezen:

1. We sluiten hiermee aan op de voorkeur van inwoners. Deelnemers aan de consultatie blijken de voorkeur te geven aan 'laagfrequent inzamelen' ten opzichte van 'omgekeerd inzamelen', gevolgd door een tarief voor restafval (prijsprikkel). In het algemeen geldt dat het draagvlak lager is in gemeenten waar een tarief voor restafval niet voorafgaat aan 'omgekeerd inzamelen'. Bewoners zijn in deze gemeenten namelijk nog niet zo gewend aan het goed scheiden van afval, waardoor zij meer restafval hebben en daardoor vaak met afvalzakken naar de ondergrondse restafvalcontainers moeten gaan.
2. Het invoeren van 'laagfrequent inzamelen' is veel goedkoper dan 'omgekeerd inzamelen'.
Voor 'laagfrequent inzamelen' zijn immers geen investeringen nodig, terwijl voor 'Omgekeerd Inzamelen' hoge investeringen nodig zijn. Denk aan het locatieonderzoek voor de nieuwe restafvalcontainers, de aanbestedingsprocedure voor de aanschaf van de containers, het plaatsen van nieuwe ondergrondse containers voor restafval en aan de afhandeling van zienswijzen en bezwaarprocedures over de nieuwe containerlocaties. In de huidige situatie waarin relatief veel restafval ontstaat zijn bovendien veel nieuwe ondergrondse containers nodig. Als we eerst maatregelen nemen om de hoeveelheid restafval te verminderen – via laagfrequent inzamelen en/of een tariefsysteem - dan hebben we straks minder ondergrondse restafvalcontainers nodig.
3. Het invoeren van 'laagfrequent inzamelen' is relatief eenvoudig en snel te realiseren.
'Omgekeerd Inzamelen' kent een minimale voorbereidingstijd van één jaar en vraagt daarbij om extra personele capaciteit voor de procesbegeleiding en het afhandelen van bezwaarprocedures.

Twee fasen

We voeren deze prikkels niet in één keer in, maar kiezen voor een fasegewijze aanpak. Dit heeft namelijk veel voordelen ten opzichte van een eenmalige verandering. Door de wijzigingen in fasen in te voeren:

- verwachten we dat de hoeveelheid restafval sterker daalt. We vragen met communicatie rondom de veranderingen continu de aandacht van inwoners voor afvalscheiding;
- verankeren we de resultaten van afvalscheiding beter. Inwoners hebben de tijd om te wennen aan de maatregelen en pas daarna zetten we een volgende stap;
- kan RMN de veranderingen beter implementeren en inpassen in het ingezette verbetertraject;
- zijn er meer kansen om met de regiogemeenten op te trekken (denk aan het gezamenlijk opzetten van een Circulair Ambachtscentrum).

5.2 Laagfrequent inzamelen in fase 1

In de eerste fase ('laagfrequent inzamelen') haalt RMN het restafval nog maar eens per vier weken aan huis op in plaats van elke twee weken. Dit zorgt ervoor dat inwoners minder plek hebben in de container aan huis om restafval aan te bieden. Hierdoor zullen zij sneller geneigd zijn om afval en grondstoffen beter te scheiden. Deze maatregel is relatief eenvoudig in te voeren.

5.3 Mogelijk tarief restafval in fase 2 (go/no go)

Een jaar na de introductie van fase 1 vindt een evaluatie plaats en werken we samen met RMN een businesscase uit voor de invoering van een tarief voor restafval om de hoeveelheid restafval verder te verminderen. Mede op basis hiervan neemt de gemeenteraad het go/no go besluit over een tarief voor restafval en over het eventuele moment van invoering.

Voor het invoeren van een tariefsysteem is het essentieel dat de aanbiedingen van restafval correct zijn geregistreerd, zodat correct met inwoners kan worden afgerekend. De voorbereidingen kosten ongeveer anderhalf tot twee jaar. Een stappenplan is te vinden in paragraaf 7.2.

5.4 Verwachte effecten

De tabel op de volgende pagina bevat de verwachte effecten op de verschillende aspecten van de twee fasen. Hierbij hebben we gebruik gemaakt van de ervaringen in andere gemeenten die deze maatregelen hebben ingevoerd zoals Eureco heeft onderzocht (bron: (bron: Jaarrapportage HVC, 2021).

De genoemde ondersteunende maatregelen zijn uitgewerkt in het volgende hoofdstuk. De gevolgen voor de kosten en het personeel zijn uitgewerkt in hoofdstuk 8.

Aspect		Verwacht effect
	Milieu	Verwacht aanbod restafval - Fase 1 (laagfrequent inzamelen): 122 kg per inwoner - Fase 2 (tarief voor restafval): 82 kg per inwoner
	Service	- Fase 1: Service restafval lager voor woningen met containers aan huis (minder vaak ophalen) - Fase 1: Service restafval op Recyclingstation lager (restafval in zakken tegen betaling) - Fase 1: Service grondstoffen hoger voor appartementen/bovenwoningen (gfe+t, papier en PBD) en doelgroepen (medisch/incontinentiemateriaal) - Fase 2: Service restafval lager voor alle inwoners (restafval tegen betaling)
	Kosten	Kosten fase 1: Laagfrequent inzamelen - Communicatie - Recyclingstation: aanschaf ondergrondse container voor restafval - Inzameling maatwerk medisch afval en incontinentiemateriaal - Basis op orde bij appartementen en bovenwoningen: introductie gescheiden inzameling gfe+t en verzamelcontainers papier/PBD Kosten fase 2: tarief voor restafval - Communicatie - Extra inzet personeel: handhaving, belastingen, beleidsmedewerker en personeel Recyclingstation - Recyclingstation: invoeren betalingssysteem - Containermanagement: chippen containers, paslezers ondergrondse containers, afvalpasjes en registratiesysteem voertuigen (incl. afschrijving)
	Draagvlak inwoners	- Sluit aan bij voorkeur inwoners uit bewonersconsultatie - Het vragen van gedragsverandering leidt altijd tot (enige) weerstand; in fase 2 is meer weerstand te verwachten dan in fase 1
	Beleid en uitvoerbaarheid	- Past in regionale visie en binnen beleid RMN - Uitvoerbaar voor inzamelaar en gemeente binnen genoemd tijdspad

5.4 Bronscheiding PBD

In onze aanpak kiezen we voor het continueren van de bronscheiding van PBD. Dit wil zeggen dat inwoners hun PBD thuis apart houden en dat RMN deze gescheiden ophaalt. Voor het milieu is bronscheiding namelijk de beste keuze op dit moment. Bovendien past bronscheiding in de lijn van het landelijke en Europese beleid. Sommige grootstedelijke gemeenten, zoals Utrecht en Nieuwegein, kiezen voor nascheiding van PBD om toch nog een (klein) deel van het PBD te kunnen recyclen. Bij nascheiding van PBD houden inwoners hun PBD niet thuis apart, maar haalt het afvalverwerkingsbedrijf dit uit het restafval. Nascheiding is alleen een goed alternatief in steden met veel flats, waar het inwoners nauwelijks lukt om veel PBD te scheiden. Er is te weinig ruimte voor voorzieningen in huis en op straat. Met nascheiding is echter minder PBD uit het restafval te halen dan met bronscheiding. Bovendien is het nagescheiden materiaal sterker vervuild en daardoor moeilijker te recyclen dan het brongescheiden materiaal.

6 Uitvoeringsprogramma

Samenvatting uitvoeringsprogramma

In dit Uitvoeringsprogramma presenteren we samenhangend geheel van 20 maatregelen:

Maatregelen restafval

- (1) Implementatie 'laagfrequent inzamelen' (fase 1)
- (2) Evaluatie, businesscase en go/no go tarief restafval (fase 2)

Maatregelen voor grondstoffen

- (3) Gescheiden inzameling van gfe bij flats en bovenwoningen
- (4) Extra containers luiers en incontinentiemateriaal
- (5) Onderzoeken hergebruik grof huishoudelijk afval

Ondersteunende maatregelen

- (6) Maatwerkregelingen voor doelgroepen
- (7) Herzien acceptatievoorwaarden restafval Recyclingstation
- (8) Invoeren betalen voor ophalen grof vuil en omruilen containers

Voorlichting en educatie

- (9) Structurele voorlichting
- (10) Voorlichting fase 1
- (11) Project 'afvalvrije scholen'

Toezicht en handhaving

- (12) Opstellen interventiestrategie verkeerd aangeboden afval
- (13) Inzet recyclingcoaches RMN voor toezicht

Afvalpreventie en producthergebruik

- (14) Introduceren ja-ja sticker (verbod op ongeadresseerde folders)
- (15) Bekendmaken tweedehands kopen, repareren, lenen en delen van spullen
- (16) Wasbare luiers
- (17) Actie compostvat

Regie

- (18) Regie op gehele keten
- (19) Regionale samenwerking
- (20) Monitoren

Een succesvol beleid bestaat uit een samenhangend geheel van maatregelen. In dit Uitvoeringsplan is een integraal maatregelenpakket uitgewerkt, met een balans tussen de input die inwoners ons meegaven en de verwachte effecten op milieu, kosten en service. De maatregelen voor restafval en voor grondstoffen worden ondersteund met tijdige goede communicatie om inwoners mee te nemen in de veranderingen, toezicht/handhaving, een flankerend beleid voor doelgroepen en het stimuleren van afvalpreventie. We voeren de regie op de hele keten en monitoren de resultaten.

6.1 Maatregelen restafval in 2 fasen

We gaan de productie van restafval ontmoedigen met een fasegerichte aanpak. Waarom we deze keuze hebben gemaakt is beschreven in het vorige hoofdstuk.

Maatregel 1: Implementatie 'laagfrequent inzamelen' (fase 1)

'Laagfrequent inzamelen', waarbij RMN het restafval nog maar eens per vier weken aan huis ophaalt in plaats van elke twee weken, is relatief eenvoudig te implementeren. Ook is de impact op het inzamelen van de overige afvalstromen beperkt. We implementeren deze maatregel op 1 januari 2025.

Communicatie

We gaan bewoners goed en tijdig informeren over de wijzigingen, over de nieuwe ophaaldata en waarom we dit doen. Hoe we dit communiceren, is beschreven in paragraaf 6.4 (Voorlichting en educatie).

Aanpassen afvalstoffenverordening

Het is nodig om de Afvalstoffenverordening gemeente Bunnik te actualiseren. Nu is hier in opgenomen dat restafval tenminste elke 14 dagen bij elk perceel wordt ingezameld. Hierbij gebruiken we de modelverordening van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).

Maatregel 2: Evaluatie, businesscase en go/no go tarief restafval (fase 2)

Een jaar na de introductie van 'laagfrequent inzamelen' evalueren we de eerste fase van het nieuwe beleid. Indien hieruit blijkt dat de resultaten achterblijven bij de gestelde doelen voor het verminderen van restafval, kan het nodig zijn om een volgende fase te implementeren: de invoering van een tariefsysteem. Hierbij betalen inwoners een tarief per keer dat zij restafval weggooien of naar het gewicht van het restafval.

De gemeenteraad neemt een besluit over de invoering van een tarief voor restafval en het moment van invoering op basis van de evaluatie van fase 1 en de businesscase die we samen met RMN uitwerken. Het invoeren van een tariefsysteem vergt een lange voorbereidingstijd. In het Uitvoeringsplan (paragraaf 7.1) is beschreven wat er nog moet gebeuren.

Communicatie

Zodra het besluit is genomen om een tariefsysteem in te voeren, informeren we bewoners tijdig over wat dit voor hen betekent. Hoe we dit communiceren, is beschreven in paragraaf 6.4 (Voorlichting en educatie).

Aanpassen verordeningen

Om af te kunnen rekenen op het aanbod van restafval, is het nodig om de 'Verordening afvalstoffenheffing gemeente Bunnik' aan te passen. Afhankelijk van hoe de regelingen voor doelgroepen (denk aan medisch afval) er precies uit komen te zien, zijn waarschijnlijk ook wijzigingen nodig van de Afvalstoffenverordening en/of het Uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening.

Vooraf gescheiden inzameling gfe+t mogelijk voor appartementen en bovenwoningen

Om alle huishoudens nog vóór de invoering van een tarief voor restafval een gelijke Ausgangssituatie te bieden, is het belangrijk dat inwoners alle afvalstromen gescheiden kunnen aanbieden. Veel appartementen en bovenwoningen in Bunnik hebben echter nog geen mogelijkheden om hun gfe+t apart te houden. Het is dan ook belangrijk dat de inzameling van gfe+t nog vóór de introductie van het tariefsysteem is uitgebreid. Deze maatregel is uitgewerkt in paragraaf 6.2 Maatregelen voor grondstoffen (maatregel 3).

Bescherming van persoonsgegevens (AVG)

Om de afrekening voor het aanbod van restafval mogelijk te maken, gaan we persoonsgegevens verwerken. Deze persoonsgegevens zijn nodig om de grondslag voor het opleggen van het tarief voor restafval te bepalen (het variabele deel van de afvalstoffenheffing). Iedere verwerking van persoonsgegevens valt onder de privacyregelgeving, zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Dit mag alleen wanneer daarvoor een welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd doel voor bestaat. De AVG kent een verantwoordingsplicht. Dat betekent dat de gemeente in het kader van de afvalinzameling moet kunnen aantonen dat aan de basisbeginselen van rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie is voldaan. We houden rekening met de privacy door een selectie te maken van de gegevens die strikt noodzakelijk zijn voor het doel en niet alle beschikbare informatie in alle applicaties te verwerken. Het gemeentebestuur moet vastleggen waarom zij dit doet en op welke manier zij de persoonsgegevens beschermt. Ook is een verwerkersovereenkomst gegevensverstrekking met RMN nodig.

6.2 Maatregelen voor grondstoffen

Om het scheidingsresultaat te verbeteren willen we alle inwoners goed faciliteren, zodat iedereen de mogelijkheid heeft om hun afval en grondstoffen goed te scheiden. We willen alle inwoners toegang geven tot voorzieningen die gemakkelijk te gebruiken en schoon, heel en veilig zijn. Vrijwel alle afvalcontainers zijn in eigendom en beheer van afvalinzamelaar RMN. Momenteel is RMN planmatig bezig met het verbeteren van de voorzieningen op plekken waar dat nodig is. In deze paragraaf zijn de maatregelen voor grondstoffen beschreven, die wij treffen vanuit onze rol als lokale overheid.

Maatregel 3: Gescheiden inzameling van gfe bij flats en bovenwoningen

De meeste bewoners van flats en bovenwoningen kunnen hun gfe (afval van groente en fruit en etensresten) nu niet apart houden. Het gaat om ruim 1.000 woonadressen. De Kaderrichtlijn afvalstoffen verplicht vanaf 2024 de gescheiden inzameling of het thuis composteren van bioafval, waaronder gfe valt. Daarom plaatsen we samen met RMN bij de flats en bovenwoningen gezamenlijke voorzieningen waar bewoners hun gfe apart kunnen aanbieden. Op plekken waar dit niet mogelijk is, plaatsen we een behuizing voor containers in de openbare ruimte (bijvoorbeeld naast een ondergrondse restafvalcontainer).

We informeren de bewoners goed over de scheidingsregels en nut en noodzaak van het scheiden van gfe. Hiervoor gebruiken we een combinatie van persoonlijke uitleg, bewonersbrieven en een flyer met instructies. Ook verstrekken we aan deze bewoners gratis een afvalbakje voor in de keuken, zodat zij direct en makkelijk kunnen starten met het scheiden van hun gfe.

Maatregel 4: Extra containers luiers en incontinentiemateriaal

Gezinnen met kleine kinderen en mensen met incontinentieproblemen kunnen vanaf fase 1 (laagfrequent inzamelen) een uitdaging krijgen om voldoende ruimte over te houden in hun container voor restafval. Op dit moment kunnen inwoners hun luiers en incontinentiemateriaal gratis kwijt in de containers op het Recyclingstation in Bunnik en op een viertal kinderdagverblijven. We gaan waar mogelijk extra luiercontainers in elke kern plaatsen, eventueel met toegangsregistratie. Hiervoor kunnen inwoners gratis luierszakken op verschillende locaties ophalen. Niet voor iedereen is het gewenst om incontinentiemateriaal naar de luiercontainers te brengen. Het zorgt voor schaamte om

over straat te lopen met de zakken. Voor deze mensen treffen we een maatwerkregeling (maatregel 4: maatwerk voor doelgroepen in paragraaf 6.3).

Volgens Milieu Centraal zorgen wegwerpluiers voor zo'n 8 tot 10 procent van al het restafval in Nederland. Gebruik van wasbare luiers en het gescheiden aanbieden van wegwerpluiers leiden dus tot een flinke daling van het restafval. Bovendien breiden de mogelijkheden voor een duurzame verwerking van luiers en incontinentiemateriaal de komende jaren naar verwachting uit.

Maatregel 5: Onderzoeken hergebruik grof huishoudelijk afval

Op dit moment kunnen inwoners kleine hoeveelheden herbruikbare goederen inleveren bij het Recyclingstation. De afvalscheiding op het Recyclingstation is hoog. Toch zou een deel van het grof afval nog opnieuw te gebruiken zijn (bijvoorbeeld meubels), hoogwaardig te upcyclen of te recyclen voor grondstoffen als deze apart zouden zijn gehouden.

Met meer kringloop en reparatie is nog milieuwinst voor grof afval te behalen. We gaan de mogelijkheden onderzoeken om nauwer samen te werken met initiatieven voor kringloop en reparatie bij zowel het Recyclingstation als bij het ophalen van grof vuil aan huis. Kringloopbedrijven hebben minder ruimte en voorzieningen om afval vergaand te scheiden, waardoor zij relatief veel restafval afvoeren.

Zo'n samenwerking kan bijvoorbeeld door:

- de kringloopgoederen op het Recyclingstation te laten aannemen door een acceptant van de kringloop, bv. op bepaalde vaste tijden in de week;
- afspraken te maken met de kringloopwinkels over een retouromogelijkheid voor niet-verkoopbare goederen en het scheiden hiervan.

6.3 Ondersteunende maatregelen

Een goed doordacht flankerend beleid is essentieel voor een effectieve invoering van alle veranderingen voor restafval en grondstoffen. Deze paragraaf beschrijft de maatregelen die nodig zijn om de invoering van de eerdergenoemde maatregelen te ondersteunen.

Maatregel 6: Maatwerkregelingen voor doelgroepen

Mensen met afval als gevolg van een (chronische) ziekte of aandoening

Voorafgaand aan de invoering van fase 1 (laagfrequent inzamelen) willen we een maatwerkregeling treffen voor inwoners die veel afval hebben door een chronische ziekte of medische beperking. Denk aan stoma- en incontinentiematerieel, naalden en materiaal dat vrijkomt bij nierdialyse, thuis beademen of sondevoeding. Voor medisch afval is geen aparte ophaalroute; het hoort bij het restafval.

In fase 1 is het voor mensen met veel medisch afval een uitdaging om voldoende ruimte in de container over te houden. In fase 2 (tarief voor restafval) komen zij ook voor hogere kosten te staan: zij gaan namelijk extra betalen om hun medisch afval via het restafval af te voeren. Omdat het gaat om onvermijdelijk afval - mensen kunnen er zelf niets aan doen om dit deel van hun restafval te verminderen - willen we deze maatwerkregeling kosteloos aanbieden aan de betreffende inwoners.

Er zijn verschillende mogelijkheden voor de uitwerking van deze regeling. De meesten gemeenten kennen één van deze regelingen:

1. Een tweede grijze container of een tweede pasje voor ondergrondse container (al dan niet betaald);
2. Een aparte ophaalronde van een zorgcontainer bij de maatwerkadressen voor het medisch afval (al dan niet betaald);
3. Bij een tarief voor restafval: een vrijstelling voor de extra kosten van restafval. Dit gebeurt bijvoorbeeld via:
 - Een vaste korting of tegemoetkoming op de eindafrekening;
 - Een vrijstelling van een aantal ledigingen/inworpen of een deel hiervan (bv. de helft van het totaal of de eerste zoveel ledigingen/inworpen).

Bescherming persoonsgegevens

De verwerking van persoonsgegevens valt onder de privacyregelgeving. Dat geldt ook voor het registreren dat extra afval als gevolg van een ziekte of aandoening vrijkomt bij een huishouden. Dit geeft namelijk informatie over de gezondheid van een bewoner van een bepaald adres. Bij de uitwerking van de maatwerkregeling beschermen we de privacy zo goed mogelijk. Zo gaan we niet om een bewijs vragen en registreren we alleen dat een huishouden gebruik maakt van een bijzondere regeling. Inwoners dienen zelf een aanvraag bij de gemeente in, met een eigen verklaring dat ze medisch afval hebben als gevolg van een ziekte of aandoening. De aanvrager verklaart zelf wijzigingen door te geven in de situatie op het gebied van het vrijkomen van medisch afval.

Mensen met minimum inkomen

Mensen met een minimum inkomen kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Wanneer de gemeenteraad instemt met de invoering van fase 2 (tariefsysteem), werken we hieraan voorafgaand de bestaande regeling voor de kwijtschelding uit voor de nieuwe situatie, waarin een tarief voor het aanbieden van restafval geldt. Ook hiervoor zijn verschillende mogelijkheden. Sommige gemeenten kiezen ervoor om (enkel) het vastrecht kwijt te schelden en zo de financiële prikkel voor afvalscheiden te behouden. Andere gemeenten schelden het volledige bedrag kwijt en weer andere gemeenten het vastrecht plus een deel van het aanbod aan restafval.

Tweede container voor restafval

Voor sommige gezinnen kan het lastig zijn om voldoende ruimte over te houden in hun container voor restafval, zeker zodra zij deze nog maar één keer per vier weken kunnen aanbieden (fase 1). Lukt dit ook na goed afvalscheiden nog niet? Dan kunnen zij - tegen betaling - een 2e container voor restafval aanvragen bij RMN. Dat kan nu ook al, maar voor inwoners zijn er op dit moment nog geen kosten aan verbonden.

Maatregel 7: Herzien acceptatievoorwaarden restafval Recyclingstation

Inwoners kunnen op dit moment hun grof vuil gratis op afspraak thuis laten ophalen (max. 2 m³ per keer) en hun grof en fijn restafval gratis inleveren bij het Recyclingstation (max. 1 m³ per keer). Er geldt geen beperking voor het aantal keren waarop inwoners het restafval naar het Recyclingstation mogen brengen.

Voorafgaand aan fase 1 (laagfrequent inzamelen) herzien we de acceptatievoorwaarden voor het aanbieden van restafval. Inwoners moeten vanaf dan betalen voor het aanbieden van restafval in vuilniszakken op het Recyclingstation. Met deze maatregel voorkomen we dat inwoners het Recyclingstation gebruiken om gratis hun fijn restafval in te leveren in plaats van het afval beter te scheiden. Bovendien kunnen bewoners die echt niet uitkomen met hun restafvalcontainer bij RMN een 2^e restafvalcontainer aanvragen (tegen betaling).

In de regiogemeenten en bij RMN is de wens aanwezig om de acceptatievoorwaarden, openingstijden en toegangscontrole (afvalpassen) te harmoniseren op alle regionale Recyclingstations van RMN. Als in de toekomst lukt om de situatie op de Recyclingstations te harmoniseren, dan kunnen inwoners ook gebruik maken het Recyclingstation van een buurgemeente.

Indien fase 2 wordt ingevoerd (tarief voor restafval) brengen we ook een tarief in rekening voor het aanbieden van grof vuil op het Recyclingstation. Ook willen we het aanbieden van restafval in vuilniszakken op het Recyclingstation duurder maken dan het aanbieden van restafval via de containers aan huis of via de ondergrondse containers. Zo voorkomen we dat inwoners het betalen voor restafval ontwijken via het Recyclingstation.

Geen andere maatregelen

In maatregel 5 (paragraaf 6.2) is aangegeven dat we de mogelijkheden gaan onderzoeken om tot meer hergebruik van grof afval te komen. We treffen geen andere maatregelen op het Recyclingstation om de hoeveelheid fijn restafval te verminderen. Uit de sorteeranalyse bleek namelijk dat het fijn restafval nauwelijks grof afval bevat (paragraaf 2.2 Milieu). Bovendien maakt de NVRD-benchmark (zie hoofdstuk 2) duidelijk dat de service op het Recyclingstation in Bunnik vergelijkbaar is met andere milieustations. Aan de NVRD-benchmark over het peiljaar 2021 deden 38 gemeenten mee in dezelfde mate van stedelijkheid als Bunnik (tot 20% gestapelde bouw). Het aantal openingsuren per week is gemiddeld: 36,5 uur in Bunnik en 36 uur gemiddeld. Dit geldt ook voor het aantal afvalstromen dat inwoners kunnen brengen: 26 in Bunnik en 24 gemiddeld.

De hoge kosten voor personeel en transport maken het niet lonend om meer dan één Recyclingstation in te richten. Het aantal woonadressen dat in Bunnik gebruik maakt van deze voorziening is klein ten opzichte van andere gemeenten. In klasse D gebruiken gemiddeld 13.225 adressen dezelfde milieustraat. In Bunnik, met ruim 6.500 woonadressen, gaat het om minder dan de helft.

Maatregel 8: Invoeren betalen voor ophalen grof vuil en ruilen containers aan huis

Inwoners kunnen hun grof vuil elke maand, op afspraak, aan huis laten ophalen door RMN. Er zijn nu geen kosten verbonden aan deze dienstverlening, terwijl dit de gemeente wel geld kost. Ook het ruilen van de containers aan huis voor een groter of kleiner formaat is kosteloos voor inwoners. Hierdoor zijn er jaarlijks honderden omwisselingen van containers; op een aantal adressen meerdere keren per jaar.

We willen voor beide vormen van dienstverlening een bedrag van een paar tientjes gaan invoeren, waarbij we rekening houden met de bedragen die gelden in de andere RMN-gemeenten.

6.4 Voorlichting en educatie

Zoals we zagen in paragraaf 3.1 is afvalscheidingsgedrag complex en spelen onbewuste factoren een rol. Met goede voorlichting en educatie dragen we bij aan de bewustwording en de motivatie van bewoners over afval scheiden. Zo kunnen we het gedrag op een positieve manier beïnvloeden. Daarnaast helpt voorlichting om potentieel ontwijkingsgedrag te verminderen en sneller het gewenste afvalscheidingsgedrag te bereiken. Tijdens de bewonersconsultatie (hoofdstuk 4) bleek al dat veel inwoners vinden dat de gemeente hier een grotere rol in mag pakken en dat de uitleg over de scheidingsregels aandacht nodig heeft. Omdat de exacte voorlichting afhankelijk is van wanneer welke maatregel wordt ingevoerd, is er in dit uitvoeringsplan nog geen gedetailleerd communicatieplan toegevoegd. Deze wordt per jaar samen met de RMN opgesteld.

Maatregel 9: Structurele voorlichting

Structurele, heldere en eenduidige communicatie is essentieel om mensen aan te sporen om hun afval nog beter te scheiden. Dit maakt inwoners bewust van nut en noodzaak van afvalscheiding (waarom doen we dit?), hoe het precies werkt (wat moet in welke bak of zak?), waarom het belangrijk is dat de deelstromen niet vervuild raken (kwaliteit), wat de gemeente verwacht van inwoners (beleidswijzigingen) en wat de resultaten van het beleid zijn (feedback).

We gaan structureel meer inzetten op voorlichting en de scheidingsregels nog beter en vaker uitleggen. Met RMN stellen we elk jaar een plan op voor de voorlichting. Elke twee á drie maanden staat een andere afvalstroom centraal. Zo herinneren we inwoners door het jaar heen op meerdere momenten aan het goed scheiden van afval. Hierbij besteden we extra aandacht aan de scheidingsregels van gfe+t en PBD en wat er gebeurt tijdens de recycling. We duiken dieper in de mythes zoals ‘nascheiding werkt veel beter dan thuis scheiden’ en ‘alles komt op één hoop’. Ook besteden we aandacht aan onderwerpen zoals wasbare luiers en voedselverspilling. We willen inwoners wijzen op de gevolgen van hun gedrag en we laten zien wat ze er zelf aan kunnen doen.

Inzet communicatiemiddelen

We gebruiken de reguliere communicatiekanalen om onze boodschap over te brengen: de Gemeentepagina, sociale media en de gemeentelijke website. RMN kan via de Afvalwijzer en afvalapp ook een boodschap overbrengen. We maken gebruik van beeldmateriaal zoals infographics en korte video's om uit te leggen hoe recycling werkt.

Inzet recyclingcoaches RMN

RMN heeft momenteel twee recyclingcoaches in dienst (parttime). Zij ondersteunen de inwoners van alle regiogemeenten bij afvalscheiding. De komende jaren komt er meer personeelscapaciteit. In overleg met RMN huurt Bunnik op projectbasis de recyclingcoaches in voor persoonlijke voorlichting over de beleidswijzigingen en het ondersteunen bij projecten uit dit beleidsplan (zoals de scholenprojecten en scheiding van gfe+t bij gestapelde bouw).

Voorlichting gebeurt via inloopuren of presentaties bij verenigingen en gemeenschapshuizen.

Maatregel 10: Voorlichting fase 1

Voorafgaand aan het invoeren van fase 1 (laagfrequent inzamelen) schalen we de reguliere communicatie op. Met name voor het invoeren van een tarief voor restafval is een gedegen communicatiestrategie nodig om inwoners goed voor te lichten en eventuele weerstand tegen de veranderingen te beperken. We maken gebruik van de inzichten uit de gedragspsychologie, zoals de strategie van sociale beïnvloeding via 'rolmodellen'. We gebruiken een positieve toonzetting, we belonen en bedanken goede afvalscheiders en we maken veel gebruik van beeld.

Aparte doelgroepen voor de communicatie over de veranderingen in fase 1 en 2 zijn: gezinnen met kinderen in de luiers, inwoners met medisch afval en de bewoners van flats en bovenwoningen bij de introductie van de gescheiden inzameling van gfe+t (maatregel 3).

Inzet communicatiemiddelen

Naast de communicatiemiddelen die bij maatregel 9 zijn genoemd, gebruiken we deze middelen:

- Bewonersbrief over de beleidswijzigingen;
- Waar nodig een bewonersbrief over wat gaat veranderen, wanneer en hoe precies (RMN);
- Veelgestelde vragen op de website);
- Filmpje met bv. de kinderburgemeester of wethouder.

Indien de gemeente besluit ook fase 2 (tariefsysteem) in te voeren, gebruiken we flyers voor de voorlichting over de nieuwe tarieven en hoe het werkt met de afrekening. Ook organiseren we inloopuren voor persoonlijke uitleg.

Maatregel 11: Project 'afvalvrije scholen'

In de gemeente zijn zeven basisscholen aanwezig: drie in Odijk, drie in Bunnik en één in Werkhoven. Met de recyclingcoaches van RMN maken we afspraken voor hun inzet voor 'afvalvrije scholen'. Zij gaan onder meer gastlessen geven over afvalscheiding en de circulaire economie. Dit vergroot de kennis en de bewustwording bij zowel leerlingen als personeel.

6.5 Toezicht en handhaving

Toezicht en handhaving dragen eraan bij dat inwoners de verantwoordelijkheid nemen om wet- en regelgeving na te leven. De geplande wijzigingen in de afvalinzameling en de toenemende aandacht voor de kwaliteit van gescheiden afvalstromen leiden tot meer behoefte aan efficiënt toezicht en een daadkrachtige handhaving.

Maatregel 12: Opstellen interventiestrategie verkeerd aangeboden afval

We stellen een interventiestrategie voor het verkeerd aanbieden van huisvuil op, zodat we preventief kunnen ingrijpen wanneer dit gebeurt. Hiermee willen we voorkomen dat afval blijft staan in de openbare ruimte en dat er sprake is van vervuiling, (stank)overlast, ergernis en het aantrekken van ongedierte. We treden alleen handhavend op als een gesprek met de recyclingcoaches geen effect heeft of als er sprake is van een exces.

De afvalstoffenverordening van de gemeente Bunnik en het bijbehorende Uitvoeringsbesluit bevatten regels voor correct gescheiden aanbieden van afval en

het tegengaan van afvaldump en zwerfafval. Met deze interventiestrategie en de geplande actualisatie van de afvalstoffenverordening op basis van de modelverordening van de VNG (zie maatregel 1) is er een goede juridische basis om daadkrachtig en snel op te treden tegen het verkeerd aanbieden van huisvuil.

Maatregel 13: Inzet recyclingcoaches RMN voor toezicht

De recyclingcoaches van RMN hebben niet alleen voorlichtende taken, maar zij voeren ook toezicht uit. Zo kunnen zij de inhoud van containers aan huis steekproefsgewijs controleren ('zichtcontroles'). Eerst geven ze een waarschuwing en daarna volgt een consequentie (rode kaart, waarna container niet geleege).

Projectmatig zetten we de recyclingcoaches van RMN in. Zij gaan vooral controles uitvoeren in buurten waar de afvalscheiding onder de maat is of waar veel vervuiling van gescheiden deelstromen is aangetroffen. Dit brengt de recycling immers in gevaar.

6.6 Afvalpreventie en producthergebruik

Afvalpreventie gaat om het voorkomen dat afval ontstaat: zo min mogelijk grondstoffen gebruiken door bijvoorbeeld tweedehands kopen en er zo lang mogelijk mee doen door te repareren. Preventie is een belangrijk thema in de regionale strategie en in het Europees en landelijk beleid. Zo zijn recent nieuwe regels voor wegwerpplastic van kracht geworden, die voortkomen uit de Europese richtlijn Single Use Plastics (SUP). Wat binnen haar invloedssfeer ligt wil de gemeente Bunnik ook aanpakken. Dat betekent dat we inwoners op ideeën brengen om minder afval in huis te halen en hen stimuleren om zelf bewuste keuzes te maken.

Maatregel 14: Introduceren ja-ja sticker (verbod op ongeadresseerde folders)

Traditioneel kunnen inwoners met een sticker kenbaar maken dat ze géén reclamedrukwerk willen ontvangen. Bij de introductie van een 'ja/ja' sticker geven inwoners het aan als ze wél prijs stellen op

reclamedrukwerk. Zo willen we de hoeveelheid reclamedrukwerk verminderen. We gaan inwoners die nog wél reclamewerk willen ontvangen voorzien van een ja-ja sticker. In de nieuwe situatie ontvangen adressen zonder

sticker géén ongeadresseerd reclamedrukwerk meer. Om deze maatregel in te voeren is het nodig om de afvalstoffenverordening aan te passen.

De betekenis van de verschillende stickers bij een opt-in systeem is hieronder samengevat.

Type sticker	Effect
Geen sticker	Geen reclame, wel huis-aan-huis bladen
JA – JA sticker	Wel reclame, wel huis-aan-huis bladen
NEE – NEE sticker	Geen reclame, geen huis-aan-huis bladen
NEE – JA sticker	Geen reclame, wel huis-aan-huis bladen Deze situatie komt overeen met een situatie zonder sticker

Maatregel 15: Bekendmaken tweedehands kopen, repareren, lenen en delen van spullen

We willen het tweedehands kopen, repareren, lenen en delen van spullen zichtbaar maken. Daarom gaan we alle locaties in de gemeente waar dit mogelijk is in een duidelijk overzicht aangeven op onze website en in de Afvalwijzer. Van Repair Café tot kringloopwinkels en van betaalde reparatiemogelijkheid tot initiatieven voor het delen en lenen van spullen.

Maatregel 16: Wasbare luiers

Volgens Milieu Centraal gebruikt elk kind gemiddeld 5.500 wegwerpluiers van geboorte tot zindelijkheid. Het maken ervan kost veel water, energie en grondstoffen. Al die luiers bij elkaar levert ook nog een flinke berg afval op. We gaan jonge ouders stimuleren om wasbare luiers te gebruiken. Dit doen we door elk jaar een startpakket met wasbare luiers aan te bieden aan 50 gezinnen die net een baby hebben gekregen. De startpakketten delen we via kraamhulporganisaties uit aan gezinnen die een financieel steuntje in de rug kunnen gebruiken.

Daarnaast besteden we aandacht in onze communicatie aan het onderwerp wasbare luiers (zie ook maatregel 9: Structurele voorlichting).

Maatregel 17: Actie compostvat

Met een compostvat kunnen mensen zelf thuis of in hun volkstuin compost maken van hun eigen gft-afval. Compost is een gratis bodemverbeteraar voor de tuin. Het gebruik van compostvaten zorgt voor minder afval en leidt tot beter scheiden van gft-afval. We gaan korting geven op de aankoop van een compostvat dat gemaakt is van gerecycled plastic. Een mogelijkheid om dit te regelen is bijvoorbeeld het organiseren van een jaarlijkse ophaaldag van de compostvaten – tegen gereduceerd tarief – of het geven van een gemeentelijke bijdrage bij aankoop in één van de aangesloten winkels. Om grip op de kosten te houden, stellen we een maximum aantal vaten ter beschikking.

6.7 Regie

Maatregel 18: Regie op gehele keten

Een circulaire economie vergt een omslag in de hele keten: van productie en consumptie tot afvalverwerking. We stellen ons proactief op om inzicht te houden in en invloed te krijgen op de keten. We kunnen onze hoge ambities alleen waarmaken als we de regie voeren over de gescheiden deelstromen in de hele keten en waar nodig bijsturen.

Maatregel 19: Regionale samenwerking

Met de regiogemeenten bekijken we continu waar samenwerking mogelijk is om de gezamenlijke doelen dichterbij te brengen. Een voorbeeld van regionale samenwerking is de oprichting van een circulair ambachtscentrum. Hierin zijn de functies van een milieustraat, kringloopwinkel en reparatiewerkplaats gecombineerd. Het gaat om een locatie op bijvoorbeeld het gemeentedeput of om een netwerk waar partijen samenwerken aan hergebruik, repareren, opknappen en ombouwen tot nieuw product/functie. Vanwege de benodigde schaalgrootte is dit enkel in regionaal verband uit te voeren.

Maatregel 20: Monitoren

Goede en volledige managementinformatie is onontbeerlijk om inzicht te houden in de hoeveelheid en kwaliteit van de deelstromen en in de afvalbeheerskosten. Monitoring is essentieel om te beoordelen hoe ver we zijn met de ambities en waar verbetering mogelijk is. Met onze ketenpartners onderzoeken we ook welk deel van de gescheiden ingezamelde deelstromen daadwerkelijk voor hergebruik en recycling in aanmerking komt. Tenslotte gaan we meedoen aan de jaarlijkse Benchmark van de NVRD. Zo krijgen we meer inzicht in onze resultaten en kunnen we kennis en ervaring uitwisselen met andere gemeenten.

6.8 Maatregelenpakketten Bunnik

Een succesvol beleid bestaat uit een samenhangend geheel van maatregelen op het gebied van communicatie, toezicht/handhaving, voorzieningen voor grondstoffen, inzet op afvalpreventie en producthergebruik en doelgroepenbeleid. De 20 maatregelen zijn zo samengesteld dat zij samen het meeste effect hebben op de milieudoelstelling van de gemeente en de RMN-regio (flinke daling van de hoeveelheid restafval tot 100 kilo in 2025 en geen restafval meer in 2050) en op de gewenste afvalservice voor onze inwoners. De gemeenteraad krijgt echter de keuze om voor lichtere uitvoeringspakketten te kiezen waarbij een aantal flankerende maatregelen niet worden uitgevoerd. De mogelijke pakketten zijn te zien in de tabel hieronder. Maatregelen die groen zijn gekleurd worden wel uitgevoerd, maatregelen die rood gekleurd zijn worden in het desbetreffende pakket uitgesloten.

	Maatregelenpakket 1	Maatregelenpakket 2	Maatregelenpakket 3
Maatregel 1: implementatie laagfrequent inzamelen			
Maatregel 2: evaluatie, businesscase en go/no-go tarief restafval			
Maatregel 3: Gescheiden inzameling van gfe bij flats en bovenwoningen			
Maatregel 4: Extra containers luiers en incontinentiemateriaal			
Maatregel 5: Onderzoeken hergebruik grof huishoudelijk afval			
Maatregel 6: Maatwerkregelingen voor doelgroepen			
Maatregel 7: Herzien acceptatievoorwaarden restafval Recyclingstation			
Maatregel 8: Invoeren betalen voor ophalen grof vuil en omruilen containers			
Maatregel 9: Structurele voorlichting			
Maatregel 10: Voorlichting fase 1			
Maatregel 11: Project 'afvalvrije scholen'			
Maatregel 12: Opstellen interventiestrategie verkeerd aangeboden afval			
Maatregel 13: Inzet recyclingcoaches RMN voor toezicht			
Maatregel 14: Introduceren ja-ja sticker			
Maatregel 15: Bekendmaken tweedehands kopen, repareren, lenen en delen van spullen			
Maatregel 16: Wasbare luiers			
Maatregel 17: Actie compostvat			
Maatregel 18: Regie op gehele keten			
Maatregel 19: Regionale samenwerking			
Maatregel 20: Monitoren			

GROEN = uitvoeren maatregel; **ROOD** = maatregel wordt niet uitgevoerd

Kort samengevat zijn de varianten van de maatregelenpakketten als volgt:

- **Maatregelenpakket 1:** uitvoering van alle 20 maatregelen om laagfrequent inzamelen in te voeren, te voldoen aan de wettelijke verplichtingen en inwoners optimaal te ondersteunen bij het verminderen van hun restafval en hun voor te bereiden op een tarief op restafval.
- **Maatregelenpakket 2:** uitvoering van de maatregelen die wettelijk verplicht zijn, de maatregelen die minimaal nodig zijn om laagfrequent inzamelen in te voeren en de maatregelen waar inwoners zelf om vragen.
- **Maatregelenpakket 3:** uitvoering van de wettelijk verplichte maatregelen en de maatregelen die minimaal nodig zijn om laagfrequent inzamelen door te voeren en de businesscase voor een tarief op restafval voor te bereiden.

Het advies vanuit dit uitvoeringsplan is om alle 20 maatregelen uit te voeren en dus voor maatregelenpakket 1 te kiezen. Zo brengen we het aandeel restafval zo ver mogelijk omlaag en ondersteunen we onze inwoners zo goed mogelijk bij het verminderen van hun restafval en het aanpassen van hun afvalscheidingsgedrag. Gezien het advies om voor maatregelenpakket 1 te kiezen, zijn de volgende hoofdstukken (7 – Route en 8 – Gevolgen voor personeel en financiën) op dit maatregelenpakket gebaseerd.

7 Route

Samenvatting

Dit hoofdstuk bevat de route voor het uitvoeren van de maatregelen van het Uitvoeringsplan. Voor elke maatregel zijn de werkzaamheden en planning en de verantwoordelijken en betrokkenen visueel gemaakt. Voor de mogelijke vervolgstappen hebben we een stappenplan op hoofdlijnen beschreven.

Dit hoofdstuk bevat de planning voor het realiseren van het Uitvoeringsplan. De te zetten stappen voor fase 1 (laagfrequent inzamelen) zijn gedetailleerd uitgewerkt in paragraaf 7.3. Op hoofdlijnen zijn de stappen die gezet moeten worden om een tarief voor restafval in te voeren (fase 2) in de eerste paragraaf opgesomd. In de tweede paragraaf geven we aan welke mogelijke vervolgstap daarna nodig is.

7.1 Stappenplan fase 2 (tarief restafval)

Mogelijk kiest de gemeenteraad voor de invoering van een tarief voor restafval op basis van de evaluatie van fase 1 en de uitwerking van de businesscase met RMN. Voor het invoeren hiervan is het essentieel dat de aanbiedingen van restafval correct zijn geregistreerd, zodat correct met inwoners kan worden afgerekend. De voorbereidingen kosten ongeveer anderhalf tot twee jaar.

Om een tarief voor restafval in te voeren, moeten deze werkzaamheden worden uitgevoerd:

- Uitwerken businesscase met RMN;
- Voorbereiden raadsbesluit 'go/no go' incl. beschikbaar stellen van budget (minimaal een jaar tot anderhalf jaar voorafgaand aan de invoering);
- Inrichten interne organisatie bij gemeente en RMN en afspraken maken over personele inzet/inhuur;
- Inkopen registratiesystemen en voertuigen die kunnen registreren (een jaar vooraf);
- Onderzoeken met RMN, BGHU en team belastingen wat nodig is voor de koppeling van de aanbiedregistraties met het belastingpakket;
- Controleren chips in containers restafval (6 tot 9 maanden vooraf);
- Paslezers met software plaatsen op ondergrondse containers voor restafval (3 tot 6 maanden vooraf);
- In orde brengen van de basisbestanden voor containers en adressen;
- Mogelijk maken dat RMN de aanbiedregistratie kan verwerken;
- Aanpassen van het systeem voor de gemeentelijke belastingen;
- Testen van de registraties in enkele ophaalrondes van restafval (3 tot 4 maanden vooraf);
- Voorbereiden raadsbesluit over de nieuwe tarieven en de kwijscheldingsregeling (uiterlijk in september);
- Invoeren van een betalingssysteem op het Recyclingstation voor restafval en grof vuil (indien mogelijk harmoniseren op alle Recyclingstations in de regio);
- Voorlichtingscampagne om inwoners te informeren over de veranderingen (2 tot 3 maanden vooraf);
- Afspraken maken met gemeente Utrechtse Heuvelrug over de inzet van extra handhavingscapaciteit rondom de invoering (via Jaarplan).

Een maand vóór en drie maanden ná de invoering van de nieuwe situatie zetten we extra in op handhaving. Zo willen we een mogelijke tijdelijke toename van afvaldump en zwerfafval voorkomen. Alleen waar het echt nodig is, bij excessen, delen we een boete uit. Als dat gebeurt, maken we dit kenbaar aan inwoners. Dit werkt preventief: we willen bewoners het signaal geven dat we verkeerd aanbodgedrag niet accepteren.

Twee jaar na de invoering volgt een uitgebreide evaluatie. Indien daaruit blijkt dat de ambities voor het verminderen van de hoeveelheid restafval nog niet zijn gehaald, dan is een volgende fase nodig.

7.2 Mogelijk vervolg: ‘omgekeerd inzamelen’ (fase 3)

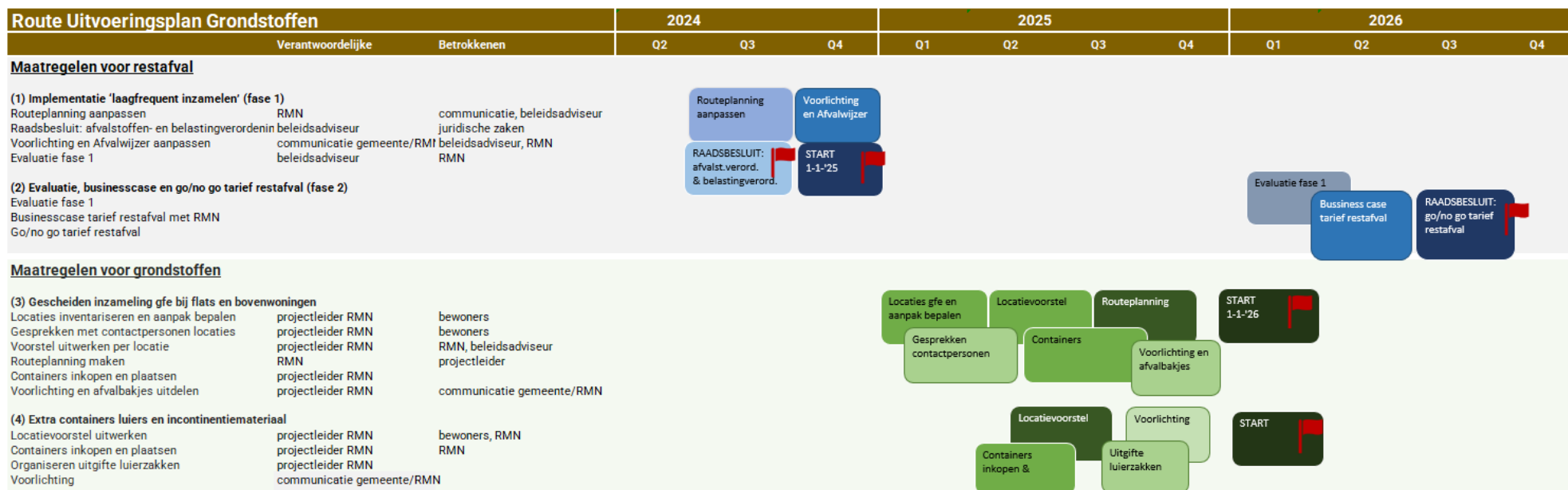
Dit uitvoeringsplan gaat uit van bovengenoemde tweefase aanpak: laagfrequent inzamelen gevolgd door een tarief op restafval. Mocht na een aantal jaar blijken dat de maatregelen uit de eerdere fasen onvoldoende effectief blijken te zijn om de hoeveelheid restafval terug te dringen, willen we overwegen om een derde fase aan dit plan toe te voegen. In de derde fase wordt ‘omgekeerd inzamelen’ ingevoerd. Bij ‘omgekeerd inzamelen’ halen we het restafval niet meer aan huis op; inwoners brengen hun restafval in zakken naar een ondergrondse container in de wijk. Dit systeem is in te voeren voor de hele gemeente inclusief het buitengebied of binnen de bebouwde kom. Op dit moment past ongeveer een kwart van de gemeenten ‘omgekeerd inzamelen’ toe voor hun hele grondgebied of een deel ervan.

Als fase 3 nodig is om onze ambities te halen, dan houden we in ieder geval rekening met deze aspecten:

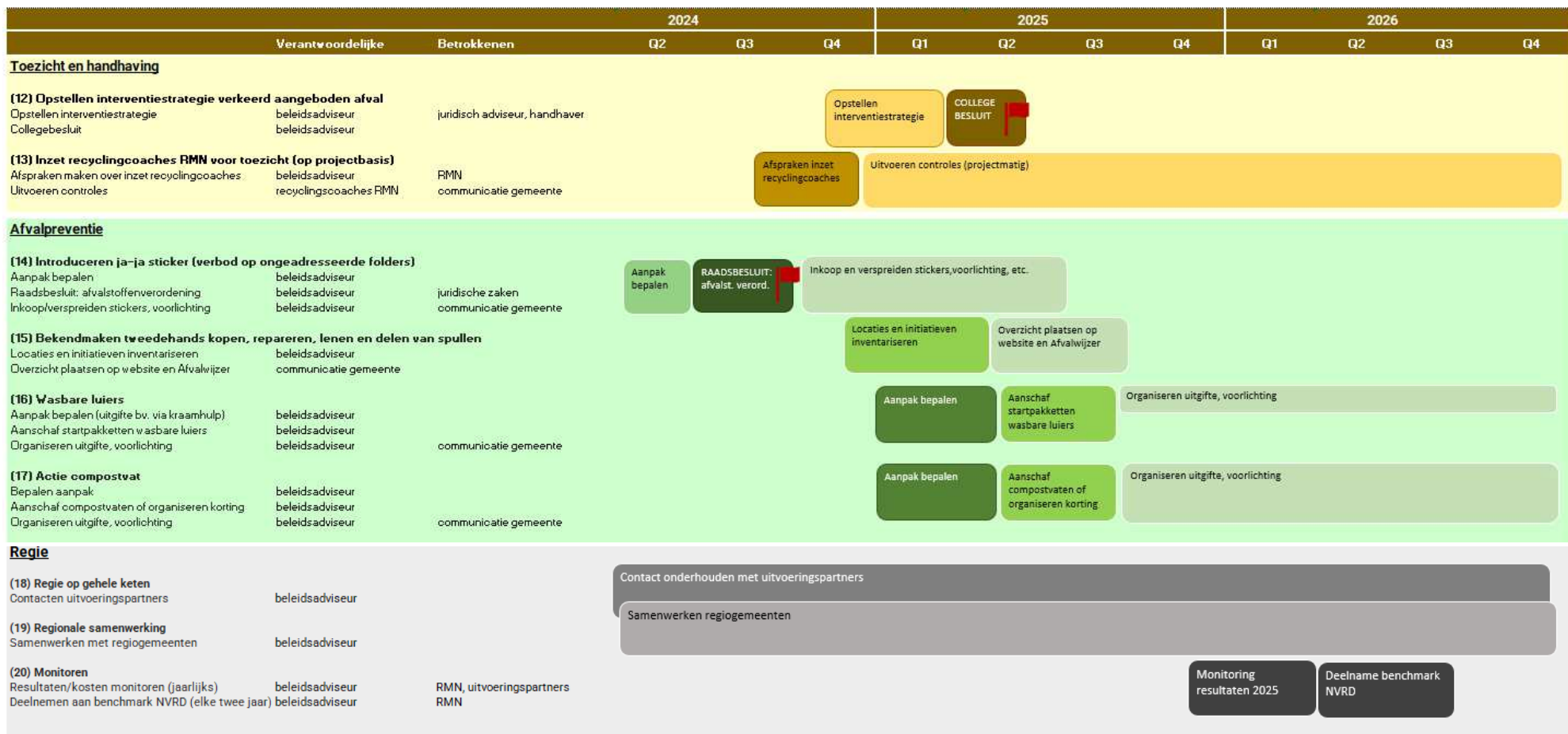
- Uit de raadpleging van inwoners bleek dat veel inwoners de wens hebben om voor PBD een container te gebruiken in plaats van de huidige zakken. Bij ‘omgekeerd inzamelen’ komt de grijze container voor restafval aan huis vrij. Deze kan beschikbaar komen voor PBD of een andere deelstroom.
- Uit een eerste inventarisatie blijkt dat ongeveer 50 á 60 ondergrondse containers voor restafval nodig zijn in de bebouwde kom. Het bepalen van de locaties van deze nieuwe containers gebeurt zorgvuldig en in samenspraak met bewoners. Het College stelt de locaties voor de containers vast via aanwijzingsbesluiten. Een aanpassing van de afvalstoffenverordening is hiervoor nodig. Bij wijkrenovaties houden we rekening met het vrijhouden van logische plekken voor ondergrondse restafvalcontainers.
- We hebben aandacht voor mensen die minder mobiel zijn. Wonen grotere groepen mensen die slecht ter been zijn bij elkaar in de buurt? Dan houden we hier rekening mee bij het zoeken naar locaties voor de ondergrondse containers. Voor hen is het erg lastig om afvalzakken te tillen en naar een ondergrondse container te brengen.

7.3 Planning

In de planning zijn de werkzaamheden voor de verschillende maatregelen opgenomen van 2024 tot en met 2026. Voor elke stap zijn zowel de verantwoordelijke als de betrokkenen aangegeven. Met de rode vlag zijn de belangrijkste mijlpalen - zoals de bestuurlijke besluitvorming en de harde deadline voor de ingangsdatum van de maatregel - visueel gemaakt.

			2024			2025				2026			
Verantwoordelijke	Betrokkenen		Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Ondersteunende maatregelen													
(5) Onderzoeken hergebruik grof huishoudelijk afval Gesprekken initiatieven kringloop/reparatie Aanpak bepalen en uitvoeren	beleidsadviseur beleidsadviseur	initiatieven RMN, initiatieven				Gesprekken		Aanpak bepalen en uitvoeren					
(6) Maatwerkregelingen voor doelgroepen Bepalen aanpak medisch afval vanaf fase 1 Collegebesluit: regeling medisch afval	beleidsadviseur beleidsadviseur	RMN, juridische zaken	Aanpak bepalen	COLLEGEBSLUIT: regeling medisch afval									
(7) Herzien acceptatievoorwaarden restafval Recyclingstation Aanpak bepalen fijn restafval betaald Aanschaf betalingssysteem en ondergr. cont.	projectleider RMN RMN	beleidsadviseur	Aanpak bepalen	Aanschaf betalingssysteem en container	START 1-1-'25								
(8) Invoeren betalen voor ophalen grof vuil en ruilen containers Aanpak en betalingsystematiek bepalen Aanpassen verordening afvalstoffenheffing	beleidsadviseur adviseur belastingen	RMN, BghU, adviseur belastingen beleidsadviseur	Aanpak bepalen	Aanpassen verordening	START 1-1-'25								
Voorlichting & educatie													
(9) Structurele voorlichting Afspraken maken over inzet recyclingcoaches Jaarplan communicatie opstellen Jaarplan uitvoeren	beleidsadviseur communicatie-adviseur communicatie-adviseur	RMN RMN, beleidsadviseur RMN, beleidsadviseur			Afspraken inzet recyclingcoaches 2024	Jaarplan 2025	Uitvoeren Jaarplan		Jaarplan 2026	Uitvoeren Jaarplan			
(10) Voorlichting fase 1 Opstellen communicatieplan Uitvoeren communicatie	communicatie gemeente/RMI communicatie gemeente/RMI	RMN, beleidsadviseur RMN, beleidsadviseur	Opstellen communicatieplan	Uitvoeren communicatieplan		Afspraken inzet recyclingcoaches			Afspraken inzet recyclingcoaches				
(11) Project 'afvalvrije scholen' Afspraken maken over inzet recyclingcoaches Gesprekken met scholen Aanpak bepalen en uitvoeren	beleidsadviseur recyclingcoaches RMN recyclingcoaches RMN	RMN RMN, beleidsadviseur RMN, beleidsadviseur			Afspraken inzet recyclingcoaches	Gesprekken scholen	Aanpak uitvoeren						

8 Gevolgen voor personeel en financiën

Samenvatting

Om alle twintig maatregelen uit dit Uitvoeringsplan uit te voeren, wordt van de gemeentelijke organisatie structureel 244 uur per jaar verwacht en incidenteel 770 uur (omgerekend 0,8 fte). Daarnaast maken we gebruik van medewerkers van RMN (projectleider en recyclingcoach) en de gemeente Utrechtse Heuvelrug (handhaver). Het inhuren van extra personeel is opgenomen in de financiële doorrekening.

De prognose van de totale kosten van deze maatregelen is onderverdeeld in structurele kosten van € 92.679 (jaarlijks) en incidentele kosten van € 45.250 (eenmalig).

8.1 Personele gevolgen

Om alle twintig maatregelen van dit Uitvoeringsplan uit te voeren, is de inzet nodig van verschillende medewerkers van de gemeente. In onderstaande tabel is de personele capaciteit weergegeven, die we verwachten nodig te hebben tot en met het go/no go besluit voor fase 2 (tarief voor restafval):

Inzet personeel gemeente	Extra inzet	
Structureel (per jaar)		
Beleidsadviseur gemeente	206 uur	
Communicatieadviseur gemeente	38 uur	
Totaal	244 uur	0,2 fte
Incidenteel (eenmalig)		
Beleidsadviseur gemeente	642 uur	
Communicatieadviseur gemeente	88 uur	
Belastingadviseur gemeente	8 uur	
Juridisch adviseur gemeente	32 uur	
Totaal	770 uur	0,6 fte

In totaal bedraagt de gemeentelijke inzet 0,8 fte waarvan 0,6 fte door de beleidsadviseur afval en grondstoffen ingevuld wordt. De overige fte's worden door de ondersteunende disciplines uitgevoerd. Daarnaast zetten we voor de uitvoering van een aantal maatregelen ook een projectleider en een recyclingcoach van RMN in en een handhaver van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. De kosten van het inhuren van deze medewerkers hebben we in de volgende paragraaf meegenomen als externe kosten in de financiële doorrekening.

8.2 Financiële gevolgen

Onderstaande tabellen geven de kosten van de beschreven maatregelen in het Uitvoeringsplan Grondstoffen weer. Dit is een prognose. De doorrekeningen van de effecten op de hoeveelheid restafval en gescheiden deelstromen hebben we gemaakt op basis van landelijke benchmarks. Gedurende de looptijd van het Uitvoeringsplan kan de werkelijkheid echter anders uitpakken als gevolg van besluiten van de Rijksoverheid of marktontwikkelingen die nu nog niet bekend zijn.

Maatregel	Kosten structureel (per jaar)	Kosten incidenteel (eenmalig)
Implementatie 'laagfrequent inzamelen' met bijbehorende maatregelen		
- Maatregel 1: Implementatie 'laagfrequent inzamelen' (fase 1) * - Maatregel 3: Gfe containers flats en bovenwoningen - Maatregel 7: Herzien acceptatievoorwaarden restafval Recyclingstation - Maatregel 10: Voorlichting fase 1 - Maatregel 12: Inzet handhaver voor interventies verkeerd aangeboden afval	€ 51.251	
Inzet RMN		
Projectleider RMN - Maatregel 2: Evaluatie, businesscase en go/no go tarief restafval - Maatregel 3: Gescheiden inzameling gfe flats en bovenwoningen - Maatregel 4: Plaatsing luiercontainers		€ 23.750
Recyclingcoaches - Maatregel 13: Inzet recyclingcoaches RMN voor extra toezicht (bovenop takenpakket DVO mbt zichtcontroles PMD en GFT) - Maatregel 11: Inzet recyclingcoaches RMN voor project 'afvalvrije scholen' (valt binnen takenpakket DVO)	€ 8.819	
Maatregel 4: Wekelijks legen extra luiercontainers	€ 9.360	
Overige investeringen		
- Maatregel 4: Inkoop luiercontainers - Maatregel 5: Onderzoek hergebruik grof huishoudelijk afval		€ 19.500
Voorlichting		
- Maatregel 9: Communicatiemiddelen volgens Jaarplan - Maatregel 11: Voorlichtingsmateriaal, bijeenkomst, etc. voor project 'afvalvrije scholen' - Maatregel 13: Voorlichtingsmateriaal, containerhangers, etc. voor toezicht door recyclingcoaches - Maatregel 14: Inkoop/verspreiding Ja-ja sticker - Maatregel 16: Voorlichtingsmateriaal wasbare luiers - Maatregel 17: Voorlichtingsmateriaal actie compostvaten	€ 19.500	€ 2.000
Diverse kosten		
- Maatregel 16: Inkoop startpakketten wasbare luiers - Maatregel 17: Inkoop compostvaten	€ 3.750	
Totaal	€ 92.679	€ 45.250

* Inclusief de jaarlijkse besparing op de kosten voor het inzamelen van restafval (restafval wordt minder vaak opgehaald), de besparing op het verbranden van restafval (hoeveelheid restafval daalt), de hogere kosten voor het composteren van gfe+t (hoeveelheid gfe+t neemt toe) en de hogere opbrengsten voor het recycleren van PBD (hoeveelheid PBD neemt toe).

Bijlagen

Bijlage 1: Verslag straatgesprekken

Ter voorbereiding van het opstellen van het Uitvoeringsplan Gronstoffen Bunnik vonden gesprekken over afvalscheiding plaats op straat met voorbijgangers. Passanten zijn gesproken op drie dagdelen:

- Vrijdagochtend 21 april 2023 op de weekmarkt aan de Langstaat in Bunnik
- Zaterdagmiddag 22 april 2023 aan De Meent in Odijk
- Vrijdagochtend 5 mei 2023 om De Brink in Werkhoven.

Elk dagdeel gingen twee mensen in gesprek met passanten. Zodra het eerste contact was gelegd, ging het gesprek over deze centrale vragen: Wat heeft u nodig om uw afval en grondstoffen beter te scheiden? Welke aandachtspunten ziet u bij het scheiden? Welke voordelen ziet u bij de te maken keuzen voor de omgang met restafval? Welke bezwaren ziet u hierbij?

Afspiegeling van de bevolking

In totaal zijn 46 inwoners van de gemeente gesproken. In Bunnik zijn 15 inwoners gesproken, in Odijk 19 en in Werkhoven 12 inwoners. De meesten van hen wonen in een woning met eigen containers (43 van de 46). We spraken iets meer vrouwen dan mannen (26 vrouwen en 20 mannen). Zes mensen zijn tussen 18-25 jaar oud, veertien tussen 25-45 jaar, negen tussen 45-65 jaar en zeventien mensen waren ouder dan 65. Dit is een redelijke goede afspiegeling van de bevolking van de gemeente. Een uitzondering zijn de mensen met een migratie-achtergrond. Er zijn maar twee inwoners gesproken die een niet-Westerse migratie-achtergrond hebben.

Bevindingen

Over het algemeen heerst tevredenheid. Veel van de gesproken passanten vinden dat de afvalinzameling goed is geregeld in de gemeente Bunnik. De meesten staan positiever tegenover laagfrequent inzamelen dan tegenover omgekeerd inzamelen. Over het algemeen zijn de gesproken inwoners enthousiast over het invoeren van een tarief voor restafval.

Hoe doet u dat thuis met het scheiden van afval dat nog gerecycled kan worden?

De meesten geven aan dat ze alles goed scheiden. Uit gemakzucht verdwijnen grondstoffen soms in de restafvalbak. Twee mensen zeggen hun snoeiafval soms in de grijze bak te doen als de bruine bak vol is.

Wat zou u helpen om uw afval nog beter apart te houden?

Verschillende mensen gaven aan soms te twijfelen wat in welke bak moet, met name als het gaat om gfe+t en PBD. Vaak gehoorde twijfels zijn: Mogen visresten en gekookt eten bij het gfe+t? Mogen drankpakken die bij het PBD? Wat te doen met chipszakken?

Dit zijn de suggesties die vaker zijn genoemd:

- Twaalf mensen denken dat de gemeente meer bewustwording kan creëren via voorlichting over nut van afvalscheiding, over de scheidingsregels en over wat er gebeurt na het scheiden.
- Zeven mensen geven aan dat ze liever een minicontainer voor PBD willen hebben dan PBD-zakken. De zakken zorgen voor overlast: wegwaaien, stank en dieren krabben deze open.
- Zes mensen zien graag dat de dienstverlening voor gfe+t verbetert:
 - tuinafval vaker ophalen en/of in de zomer de bruine liko vaker ophalen.

- een bewoner van de hoogbouw wil dat gfe+t scheiding mogelijk wordt voor de gestapelde bouw.
- Iemand zou graag zien dat de gemeente gratis compostvaten ging uitdelen en iemand anders vroeg naar minicontainertjes voor gfe+t voor in de keuken.

Wat vindt u van laagfrequent inzamelen? Dan wordt de grijze container nog maar één keer per 4 weken en niet meer elke 2 weken geleegd.

Van de 46 voorbijgangers, waren er 27 mensen positief over laagfrequent inzamelen en 13 mensen waren negatief. De anderen hadden geen mening. Vooral positief zijn mensen die weinig restafval hebben en zien dat hun grijze bak nu al minder dan halfvol aan de straat staat. Iemand gaf aan dat de afvalstoffenheffing dan wel omlaag moet.

Degenen die negatief staan tegenover laagfrequent inzamelen, verwachten dat ze dan te weinig ruimte hebben in de grijze bak. Een aantal keren wordt als bezwaar genoemd: stankoverlast van de grijze bak in de zomer, ongedierte en dat het moeilijk wordt voor grotere huishoudens. Verschillende mensen spreken hun angst uit voor ontwijkgedrag (dumpen in de natuur en restafval in andere bakken gooien).

Wat vindt u van omgekeerd inzamelen? Dan wordt het restafval dan niet meer aan huis opgehaald, maar brengen mensen afvalzakken naar een ondergrondse container.

De meningen over omgekeerd inzamelen zijn verdeeld. Van de 46 voorbijgangers, waren er 19 negatief en 18 mensen waren juist positief. De anderen hadden geen mening. Vooral positief zijn degenen die nu al weinig restafval overhouden en de mensen die graag minder containers thuis willen hebben staan. Vier mensen noemen een korte loopafstand vanaf huis of bij de supermarkt als voorwaarde.

Negatief zijn degenen die het zelf niet zien zitten om te slepen met afvalzakken; is teveel gedoe. Vijf mensen zeggen dat het voor mensen die slecht ter been zijn moeilijk is. Ook was er terughoudendheid uit angst voor overlast en vervuiling (dump en bijplaatsing bij de ondergrondse containers). Twee mensen gaven aan dat ondergrondse containers voor lintbebouwing en buitengebied niet handig zijn.

Wat vindt u van een tarief voor restafval? Iemand die afval goed scheidt, betaalt dan minder afvalstoffenheffing.

De meeste passanten zijn voorstander van het invoeren van een tarief voor restafval en sommigen zijn zelfs ronduit enthousiast. Van de 46 voorbijgangers, waren er 29 positief en 13 mensen negatief. De anderen hadden geen mening. Het belonen van goed gedrag en een eerlijke verdeling van de kosten werden regelmatig genoemd als positieve aspecten.

De angst voor ontwijkgedrag is de vaakst genoemde reden door tegenstanders. Vier mensen willen niet nog meer betalen, ze vinden dat ze al meer dan genoeg kwijt zijn. Twee mensen vinden het betuttelend.

Overige opmerkingen

Een aantal mensen geeft aan dat er minder de verpakkingen om etenswaren en internetbestellingen moeten komen. Andere suggesties voor het verbeteren van de dienstverlening zijn:

- Bakken voor PBD en rest juist in zakken, als je goed scheidt heb je namelijk veel PBD en weinig restafval.
- Maak de milieustraat toegankelijker.

Bijlage 2: Vragenlijst online enquête

In heel Europa wordt gewerkt aan een samenleving zonder afval: de circulaire economie. Ook de gemeente Bunnik wil hier aan bijdragen. Daarom werken we aan een plan om te zorgen dat er meer afval wordt gerecycled. Meer recycling betekent dat minder grondstoffen worden verbrand en dat is een stuk beter voor het klimaat. Om dit te bereiken moet de hoeveelheid restafval omlaag. En dat kan, want meer dan 75% van het afval dat we weggooien kan ook gescheiden worden aangeboden. De gemeente wil graag weten welke maatregelen voor u het beste werken om zoveel mogelijk afval te recycleren. Uw input wordt gebruikt voor het plan.

1 In welke plaats woont u?

- ☐ Bunnik
- ☐ Odijk
- ☐ Werkhoven

2 Wat is uw leeftijdscategorie?

- ☐ Jonger dan 25 jaar
- ☐ 25 t/m 45 jaar
- ☐ 46 t/m 65 jaar
- ☐ Ouder dan 65 jaar

3 Maakt u gebruik van containers aan huis?

- ☐ Ja, ik maak gebruik van de containers voor restafval, gfe+t-afval en papier
- ☐ Nee, ik maak gebruik van verzamelcontainers

Restafval

Het goed scheiden van afval is belangrijk voor recycling. Al het afval dat niet gescheiden wordt, is restafval. Dit is afval dat niet apart ingeleverd wordt en in de grijze container terecht komt. Restafval wordt vernietigd in een grote verbrandingsoven en kan niet worden gerecycled. U houdt bijna geen restafval meer over als u thuis uw afval goed scheidt: alle resten van groente-, fruit- en tuinafval en etensresten (gfe+t) bij elkaar, alle verpakkingen van Plastic, Blik en Drankkartons (PBD) bij elkaar, etc. Het duurt dan langer voordat de afvalzak of container voor restafval vol is.

4 Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal	Mee oneens	Helemaal mee oneens	Geen mening
Afval scheiden is belangrijk						
De regels voor het scheiden van afval zijn duidelijk						
Het is eerlijk dat iemand minder betaalt als hij/zij het afval goed scheidt						
Ik ben tevreden over het ophalen van grof vuil; elke maand op afspraak						
Ik ben tevreden over het Recyclingstation						
Ik ben bereid mijn grijze bak voor restafval niet vaker dan 1x per 4 weken aan de straat te zetten, als dat meer recycling oplevert						
Ik ben bereid om apart af te rekenen voor mijn bak of zak restafval met een lagere vaste afvalstoffenheffing, als dat meer recycling oplevert						

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal	Mee oneens	Helemaal mee oneens	Geen mening
Ik ben bereid mijn restafval naar een ondergrondse container in de buurt te brengen, als dat meer recycling oplevert						

5 Welke keuze voor de omgang met restafval heeft uw voorkeur? *Sorteer onderstaande stellingen van belangrijk naar onbelangrijk*

- Restafval minder vaak aan huis ophalen: één keer per 4 weken en niet meer elke 2 weken.
- Verschil maken in wat mensen aan afvalstoffenheffing betalen. Mensen die hun afval goed scheiden betalen minder dan mensen die veel restafval aanbieden.
- Restafval niet meer in containers aan huis ophalen. Iedereen moet dan naar een ondergrondse container om een afvalzak weg te gooien.
- Ik wil niet dat er iets verandert aan het inzamelen van restafval.

6 Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten?

De rol van de gemeente en RMN

7 De gemeente werkt samen met RMN om het nieuwe beleid te gaan invoeren. Hoe kunnen wij u helpen om uw afval beter te scheiden? *Meerdere antwoorden mogelijk*

- ☐ Beter communiceren over de noodzaak van afvalscheiding en over de producten die van het afval worden gemaakt.
- ☐ Beter communiceren over welke afval in welke container hoort.
- ☐ Meer verzamelcontainers plaatsen voor bijvoorbeeld textiel, glas, luiers en incontinentiemateriaal.
- ☐ De openingstijden van het Recyclingstation verruimen, ook als dat betekent dat de afvalstoffenheffing stijgt.
- ☐ Afvalcoaches de wijk insturen om inwoners te helpen met vragen over afvalscheiding.
- ☐ De gemeente moet beter controleren, en eventueel boetes uitdelen bij verkeerd aanbiedgedrag.
- ☐ Andere

8 Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten?

Groente-, fruit- en tuinafval en etensresten (gfe+t)

Uit onderzoek blijkt dat nog veel groente-, fruit- en tuinafval en etensresten in het restafval zit. Als dit apart was gehouden, kon er biogas en compost van worden gemaakt.

9 Wat kan u helpen om uw groente-, fruit- en tuinafval en etensresten (gfe+t) beter te scheiden? *Meerdere antwoorden mogelijk*

- ☐ Als er bakjes voor het bewaren gfe+t worden uitgedeeld
- ☐ Als er gratis compostvaten uitgedeeld worden
- ☐ Als ik een extra gfe+t-container krijg
- ☐ Als ik (nog) beter weet wat wel/niet bij gfe+t hoort
- ☐ Als gfe+t het hele jaar door vaker wordt opgehaald, bijvoorbeeld elke week
- ☐ Niets, ik scheid mijn gfe+t al volledig
- ☐ Weet ik niet/Geen mening
- ☐ Andere

Verpakkingen van Plastic, Blik en Drankkartons (PBD)

Uit onderzoek blijkt dat er nog veel PBD in het restafval zit. Als dit apart was gehouden, konden er nog nieuwe verpakkingen, auto-onderdelen of emmers van worden gemaakt.

10 Wat kan u helpen om de verpakkingen van Plastic, Blik en Drankkartons (PBD) beter te scheiden? *Meerdere antwoorden mogelijk*

- ☐ Als bij de container bij mij in de buurt kroonringen worden opgehangen voor de zakken voor PBD
- ☐ Als ik een container voor PBD krijg
- ☐ Als ik (nog) beter weet wel/niet bij het PBD hoort
- ☐ Niets, ik scheid mijn PBD al volledig
- ☐ Weet ik niet/Geen mening
- ☐ Andere

Bijlage 3: Resultaten online enquête afval

Deelnemers

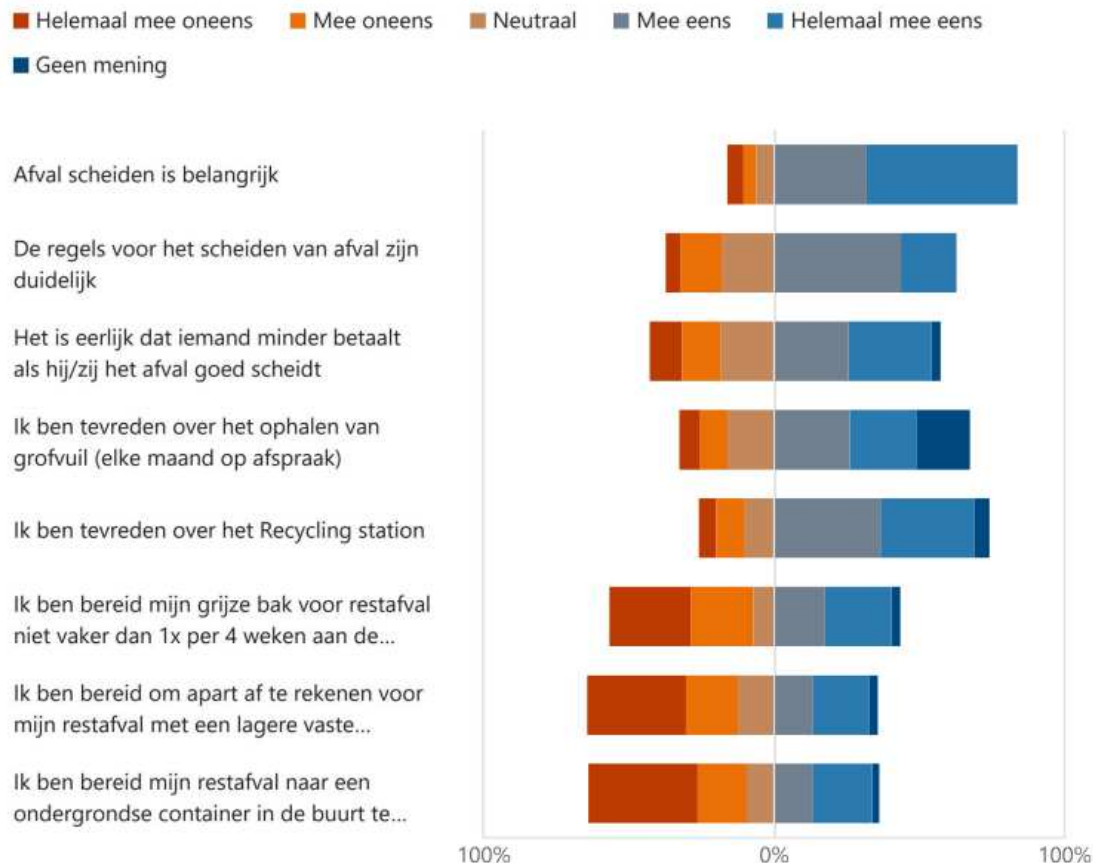
3. Maakt u gebruik van containers aan huis?

Stellingen afvalscheiding en restafval

Het merendeel van de deelnemers is het niet eens met deze stellingen: 'Ik ben bereid mijn grijze bak voor restafval niet vaker dan 1x per 4 weken aan de straat te zetten, als dat meer recycling oplevert', 'Ik ben bereid om apart af te rekenen voor mijn bak of zak restafval met een lagere vaste afvalstoffenheffing, als dat meer recycling oplevert' en 'Ik ben bereid mijn restafval naar een ondergrondse container in de buurt te brengen, als dat meer recycling oplevert'.

4. Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Maatregelen om restafval te verminderen

Gevraagd is om een voorkeur aan te geven voor de omgang met restafval. Deelnemers konden vier stellingen sorteren van belangrijk naar onbelangrijk. Geen van de opties springt er duidelijk uit. Het hoogst scoort 'Restafval minder vaak aan huis ophalen: één keer per 4 weken en niet meer elke 2 weken' (laagfrequent inzamelen) en het laagst scoort 'Restafval niet meer in containers aan huis ophalen. Iedereen moet dan naar een ondergrondse container om een afvalzak weg te gooien' (omgekeerd inzamelen). Er is nauwelijks verschil in voorkeur voor 'Verschil maken in wat mensen aan afvalstoffenheffing betalen. Mensen die hun afval goed scheiden betalen minder dan mensen die veel restafval aanbieden' (tarief voor restafval) en 'Ik wil niet dat er iets verandert aan het inzamelen van restafval'.

Aandachtspunten bij maatregelen restafval

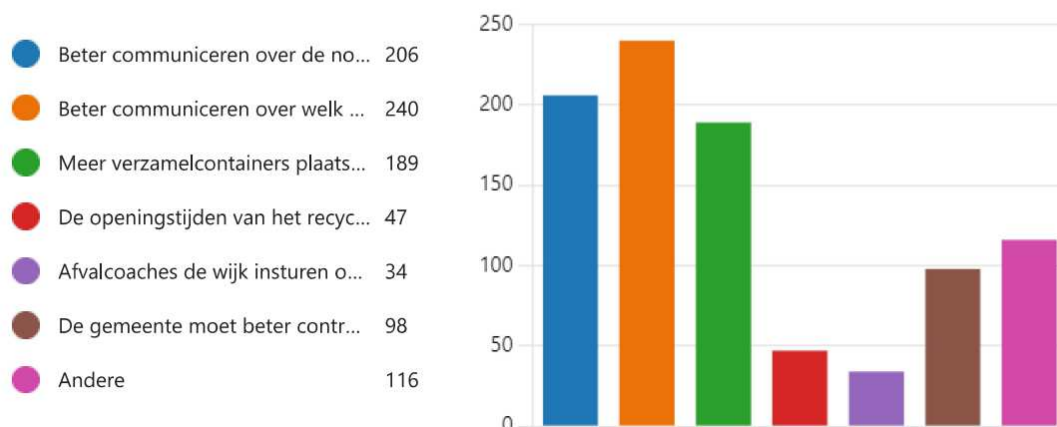
In de open antwoorden schreven de respondenten deze aandachtspunten op:

- **Laagfrequent inzamelen:** Dit zorgt voor ongedierte, stank en is onhygiënisch (25x genoemd), er is niet genoeg ruimte in de grijze bak (10x) en dit zorgt voor afvaldump (8x).
- **Omgekeerd inzamelen:** Dit zorgt voor overlast bij de ondergrondse containers door het bijplaatsen van afval naast de containers en door ongedierte (32x genoemd), met afvalzakken slepen is moeilijk, vooral voor ouderen en mensen die slecht ter been zijn (18x) en stank van de ondergrondse containers zorgt voor overlast voor omwonenden (4x).
- **Tarief voor restafval:** Dit leidt tot afvaldump (22x genoemd), zorgt ervoor dat mensen afval in andermans containers gooien (7x), de afvalstoffenheffing is al duur genoeg en mag niet stijgen (7x), het zorgt voor vervuiling van gescheiden gfe+t en PBD (5x), scheiden financieel belonen werkt beter dan betalen (5x), het is duur (4x), het is een inbreuk op de privacy (3x) en het is gedoe om hiervoor af te rekenen (2x).

Beter scheiden van afval

We hebben gevraagd hoe de gemeente en RMN kunnen helpen om het afval beter te scheiden. De twee vaakst gegeven antwoorden gaan over voorlichting: 'Beter communiceren over welk afval in welke container hoort' en in iets mindere mate 'Beter communiceren over de noodzaak van afvalscheiding en over de producten die van het afval worden gemaakt'. Ook het antwoord 'Meer verzamelcontainers plaatsen voor bijvoorbeeld textiel, glas, luiers en incontinentiemateriaal' is vaak gegeven.

7. De gemeente werkt samen met RMN om het nieuwe beleid te gaan invoeren. Hoe kunnen wij u helpen om uw afval beter te scheiden? Meerdere antwoorden mogelijk

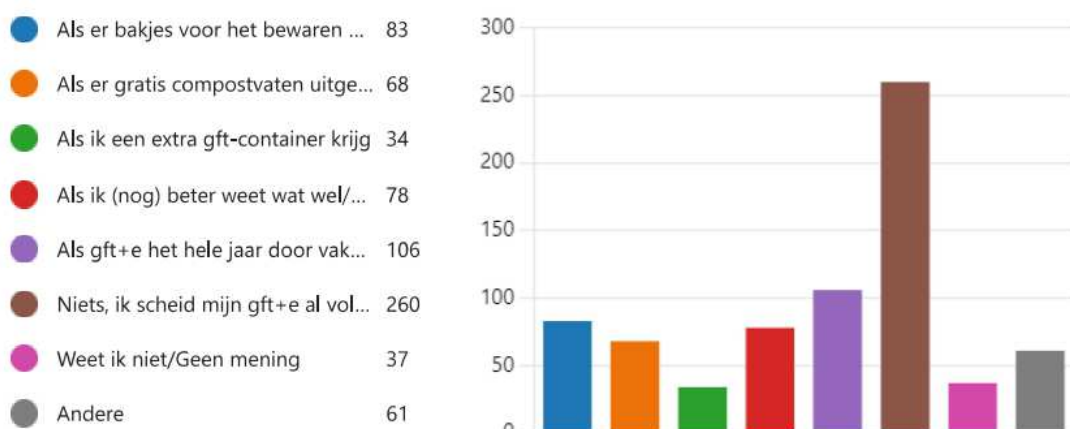
Gfe+t en PBD

Uit de sorteeranalyse van restafval blijkt dat het grootste deel van het restafval bestaat uit groente-, fruit- en tuinafval en etensresten (gfe+t) en verpakkingen van Plastic, Blik en Drankkartons (PBD). Daarom is deelnemers gevraagd wat hen kan helpen om deze materiaalstromen beter te scheiden. Ze konden meerdere antwoorden geven. Onderstaande figuren laat zien dat het meest gegeven antwoord was 'Niets, ik scheid mijn gfe+t of PBD al volledig'.

Gfe+t

De vaakst aangekruiste maatregel voor verbetering is: 'Als gfe+t het hele jaar door vaker wordt opgehaald, bijvoorbeeld elke week'. Iets minder vaak is aangekruist 'Als er bakjes voor het bewaren gfe+t worden uitgedeeld', 'Als er gratis compostvaten uitgedeeld worden' en 'Als ik (nog) beter weet wat wel/niet bij gfe+t hoort'.

9. Wat kan u helpen om uw groente-, fruit- en tuinafval en etensresten (gft+e) beter te scheiden? Meerdere antwoorden mogelijk

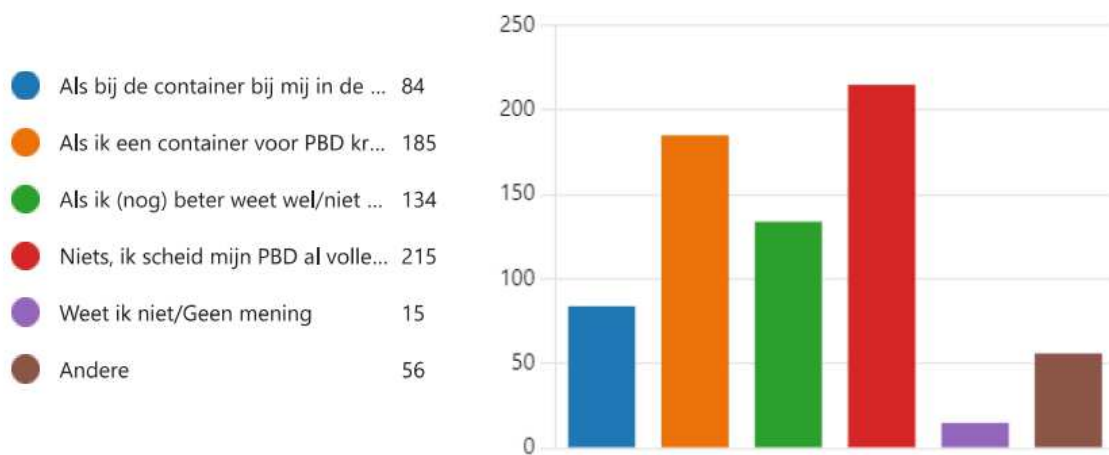

Verpakkingen van PBD

De vaakst aangekruiste maatregel voor verbetering is 'Als ik een container voor PBD krijg'. Veel deelnemers hebben deze optie ook opgeschreven bij de open vragen.

Ook het antwoord 'Als ik (nog) beter weet wel/niet bij het PBD hoort' is vaak gegeven, gevolgd door 'Als bij de container bij mij in de buurt kroonringen worden opgehangen voor de zakken voor PBD' aan.

10. Wat kan u helpen om de verpakkingen van Plastic, Blik en Drankkartons (PBD) beter te scheiden? Meerdere antwoorden mogelijk

Overige verbeteringsuggesties (open antwoorden)

- Meer voorlichting over de scheidingsregels van plastic en gfe+t en het recycleproces en om mythes tegen te gaan over 'alles komt op één hoop' en nascheiding van plastic (39x genoemd);
- Meer verzamelcontainers voor textiel, papier en glas; dit lijkt vooral te spelen in Werkhoven en Odijk (10x genoemd);
- Meer containers voor luiers en incontinentiemateriaal (8x genoemd);
- Boetes uitdelen (6x genoemd);
- Openingstijden van het Recyclingstation verruimen ('s avonds of later op zaterdag) (5x genoemd);
- Alles in één container - achteraf door machines laten nascheiden in plaats van door inwoners thuis - en elke week ophalen (3x genoemd);
- Meer mogelijkheden om grof vuil te scheiden en aan te bieden (3x genoemd);
- Weer elke maand aan huis komen ophalen (2x genoemd).